

Utarbeidet på oppdrag for Kongsberg idrett og aktivitetsråd

Idrettens verdiskaping i Kongsberg

oslo**economics**

Utarbeidet på oppdrag for Kongsberg idrett og aktivitetsråd

Idrettens verdiskaping i Kongsberg

oslo**economics**

Utarbeidet på oppdrag for Kongsberg idrett og aktivitetsråd

Idrettens verdiskaping i Kongsberg

oslo**economics**

Tittel: Idrettens verdiskaping i Kongsberg
Utarbeidet av: Oslo Economics
Oppdragsgiver: Kongsberg idrett og aktivitetsråd

Publisert: September 2026

Rapportnummer: 2026-77

Kontaktperson: Marit Svensgaard / Partner

E-post: msv@osloeconomics.no

Tel: +47 982 63 985

Foto/illustrasjon forside: Kongsberg Idrettsråd

Innhold

Sammendrag	3
1. Utredningens bakgrunn, formål og innretning	5
1.1 Idretten som kilde til økonomisk aktivitet	5
1.2 Behov for kunnskap om idrettens betydning i Kongsberg	5
1.3 Metode og innretning	5
2. Om idretten i Kongsberg	13
2.1 Kongsberg idrettsråd	13
2.2 Idretten i Kongsberg	14
3. Idrettens bidrag til sysselsetting og verdiskaping i Kongsberg	17
3.1 Samlet bidrag til verdiskaping	17
3.2 Drift av idrettslagene	18
3.3 Bygging av idrettsanlegg	20
3.4 Verdiskaping i sportsbransjen	22
3.5 Økonomisk aktivitet i lokalt næringsliv som følger av idrettsarrangement	23
3.6 Induserte virkninger	24
4. Idrettens øvrige samfunnsvirkninger	26
4.1 Idretten gir opphav til positive samfunnsvirkninger	26
4.2 Bedre folkehelse	26
4.3 Frivillighet	27
4.4 Mer inkludering og fellesskap	28
5. Referanser	30

Sammendrag

Kongsberg idrett og aktivitetsråd har bedt Oslo Economics beregne hva idretten betyr for økonomien i Kongsberg. Vi finner at idretten – idrettslagene, anleggene og sportsbransjen – står for en årlig verdiskaping på om lag 157 millioner kroner i kommunen, og om lag 201 millioner kroner når virkningene i resten av landet regnes med. Sju av ti kroner er verdien av den frivillige innsatsen. Utover det som kan måles i kroner, gir idretten bedre folkehelse, en arena for frivillighet og et fellesskap som holder flere barn og unge i aktivitet enn i idrettskretsen ellers.

Idretten i Kongsberg omfatter 39 idrettslag med om lag 10 500 medlemskap, hvorav om lag 4 500 er barn og unge mellom 6 og 19 år. Aktiviteten skaper økonomiske verdier gjennom flere kanaler: idrettslagene lønner ansatte og kjøper varer og tjenester, det bygges og rehabiliteres anlegg, frivillige bidrar, og sportsbransjen selger utstyr til idretten og til andre som er fysisk aktive. Verdiskapingen er lønn og overskudd som oppstår i virksomhetene, hos leverandørene deres og der de ansatte bruker lønnen sin.

Idrettslagene er den største kilden til verdiskaping, med om lag 134 millioner kroner i Kongsberg kommune. Lagene lønner ansatte for om lag 18 millioner kroner i året, og den frivillige innsatsen kommer i tillegg med en anslått verdi på 110 millioner kroner – mer enn hele den registrerte verdiskapingen fra de tre kanalene i kommunen til sammen. Investering i idrettsanlegg gir en årlig verdiskaping på om lag 15 millioner kroner i Kongsberg og om lag 29 millioner kroner nasjonalt. Bak tallet ligger investeringer i nybygg for om lag 29 millioner kroner i året, målt over de siste ti årene, og rehabilitering og større vedlikehold av eksisterende anlegg.

Sportsbransjen i Kongsberg selger til den organiserte idretten, men også til mosjonister og friluftsfolk. Bransjen omsatte for om lag 35 millioner kroner i 2025 og gir en verdiskaping på om lag 8 millioner kroner i kommunen og om lag 20 millioner kroner nasjonalt. Målt mot folketallet er bransjen liten.

Idrettsarrangementer skaper i tillegg aktivitet i lokalt næringsliv. Landsskytterstevnet 2025 samlet over 5 000 skyttere og om lag 10 000 tilreisende som overnattet i gjennomsnitt fire døgn; et forsiktig regneeksempel gir et besøksforbruk på i størrelsesorden 37 millioner kroner i stevneuken. Stevnet ruller mellom vertskapssteder og hører til 2025, ikke til et normalår. De årlige arrangementene, som Pinseløpene i orientering, trekker tilreisende i mindre skala.

Tallene måler den økonomiske aktiviteten som henger sammen med idretten. Holdt opp mot hele økonomien i kommunen tilsvarer idrettens verdiskaping om lag 0,2 prosent av kommunens samlede verdiskaping, og om lag 0,7 prosent når den frivillige innsatsen verdsettes. De tre kanalene understøtter om lag 48 årsverk direkte, i tillegg til den frivillige innsatsen.

De største verdiene lar seg imidlertid ikke måle i kroner. Fysisk aktivitet gir bedre helse og lavere behov for helsetjenester senere i livet, og barn som deltar i organisert idrett, holder seg oftere aktive som voksne. Helsedirektoratet verdsetter helsegevinsten av at ett barn blir varig fysisk aktivt til om lag 20 millioner kroner over livsløpet. I Kongsberg deltar barn og unge mer i organisert idrett enn i kretsen ellers, særlig ungdom. Klubbeide anlegg som IL Skrimskistadion brukes av skoler, barnehager og egenorganiserte hele året, orienteringslagets kart og Stolpejakten trekker flere tusen deltakere, og Kongsberglekene gir utviklingshemmede fra hele Østlandet en egen idrettsarena. Legger vi til frivilligheten som arena for tilhørighet og fellesskap, er idrettens samfunnsverdi trolig langt større enn den verdiskapingen vi har målt i denne rapporten.

Idretten står for 0,2 prosent av verdiskapingen i Kongsberg – 0,71 prosent når frivillig innsats regnes med

SAMLET VERDISKAPING FRA IDRETTEEN I KONGSBERG KOMMUNE

201 millioner kroner i verdiskaping nasjonalt

Frivillig innsats til en verdi av 110 millioner kroner

Idrettslagenes bidrag verdt 42 millioner kroner

29 millioner kroner fra bygging og vedlikehold av idrettsanlegg

20 millioner kroner fra sportsbransjen

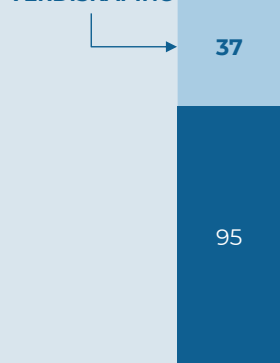

PENGESTRØMMEN GJENNOM IDRETTEEN

Driften av idrettslagene, sportsbransjen og byggingen av idrettsanlegg kostet til sammen 132 millioner kroner i 2025. Av dette ble **37 millioner kroner** lønn til ansatte og driftsresultat – *direkte verdiskaping*.

De øvrige 95 millioner kronene gikk til kjøp av varer og tjenester fra leverandører, der de medførte til sammen **54 millioner kroner** lønn og driftsresultat – *indirekte verdiskaping*

DIREKTE VERDISKAPING

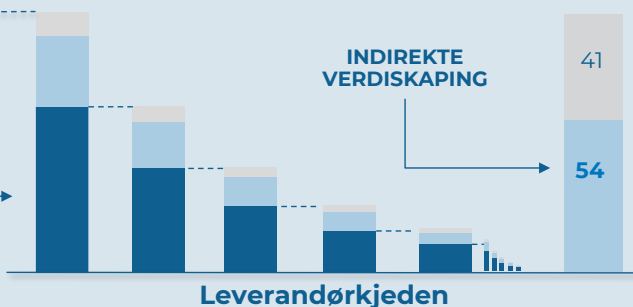
Idrettslagene, anleggsbygging og sportsbransjen

Verdiskapingen tilsvarer om lag 40 direkte årsverk i idrettslagene og i byggingen av idrettsanlegg. I tillegg kommer arbeidet hos leverandørene, og den frivillige innsatsen, som ikke er regnet om til årsverk.

- Kjøp av varer og tjenester i utlandet
- Lønn til ansatte og driftsresultat
- Kjøp av varer og tjenester i Norge

INDIREKTE VERDISKAPING

ANDRE VIRKNINGER

Induserte virkninger. Når ansatte i idretten og hos leverandørene bruker lønnen sin på varer og tjenester, skapes det verdier andre steder i økonomien – **52 millioner kroner** nasjonalt, hvorav **8 millioner kroner** i Kongsberg kommune.

Arrangementer. Idrettsarrangementer gir idrettslagene inntekter fra billettsalg, sponsoravtaler og deltakeravgifter, og kan i tillegg gi kommunen turisme og overnatting. Vi har ikke beregnet arrangementenes bidrag.

1. Utredningens bakgrunn, formål og innretning

Oslo Economics har på oppdrag for Kongsberg idrett og aktivitetsråd belyst idrettens betydning i Kongsberg kommune. Dette omfatter bidrag til økonomisk aktivitet, samt bidrag til folkehelse, inkludering og fellesskap. Beregningene viser at idretten bidrar med om lag 157 millioner kroner i årlig verdiskaping i Kongsberg – et omfang som tilsvarer om lag 0,7 prosent målt mot kommunens samlede verdiskaping når frivillig innsats regnes med. Frivilligheten står for om lag sju av ti kroner av verdien.

1.1 Idretten som kilde til økonomisk aktivitet

Idretten har en viktig funksjon i samfunnet, og dens betydning for folkehelse, sosial inkludering, integrering med mer er godt dokumentert. Mindre oppmerksomhet har vært rettet mot idretten som kilde til økonomisk aktivitet.

Idrettens bidrag til økonomisk aktivitet skjer i hovedsak gjennom fire kanaler. Med *kanal* mener vi en avgrenset måte idretten skaper økonomisk aktivitet på, og begrepet brukes gjennom hele rapporten. Den første er gjennom driften av idrettslagene. Idrettslagenes formål er å skape fysisk aktivitet og derigjennom idrettsglede og folkehelse, men idrettslagene genererer også omsetning og skaper økonomiske verdier gjennom bruk av midler til drift av anlegg, lønn til ansatte, kjøp av utstyr med mer.

Den andre kanalen er gjennom investeringer i anlegg. Idrettsanleggene varierer i størrelse, fra store flerbrukshaller til små fotballbaner. Felles for anleggene er at bygging er kilde til økonomisk aktivitet hos entreprenørene som utfører arbeidet, samt deres underleverandører.

Den tredje kanalen er gjennom omsetning i sportsbransjen. I de fleste idretter er en eller annen form for utstyr påkrevd, og kjøp av utstyr er med på å skape omsetning både hos de som produserer utstyret, og de som selger det.

Den fjerde kanalen er gjennom arrangementer. Hver uke gjennomføres en rekke store og små idrettsarrangementer i Norge. Mange av

arrangementene har utelukkende lokale deltakere, men også et betydelig antall arrangementer tiltrekker seg utøvere og støttepersonell som må overnatte i forbindelse med arrangementet. Deres kjøp av overnatting, samt andre varer og tjenester under besøket er en økonomisk impuls til lokalsamfunnet hvor arrangementet holdes.

1.2 Behov for kunnskap om idrettens betydning i Kongsberg

Den organiserte idretten i Norge er i stor grad basert på frivillighet, men den behøver også inntekter for å skape aktivitet. Inntekter som muliggjør drift av idrettslag og investeringer i anlegg kommer blant annet fra spillemidler (Norsk Tipping), medlemskontingenter, billettsalg og sponsorer. I tillegg er andre tilskudd fra det offentlige viktige.

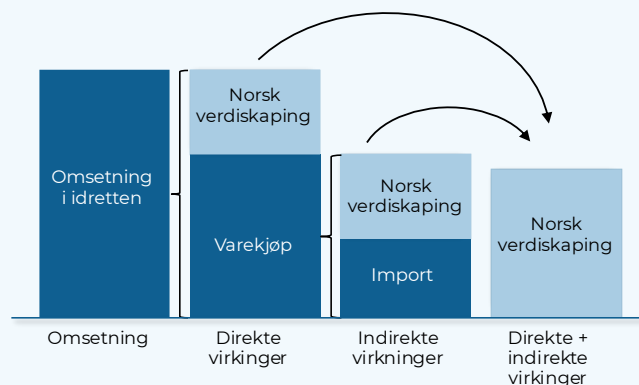
Det økonomiske handlingsrommet til offentlig sektor er ventet å bli strammere fram mot 2030 (Perspektivmeldingen 2024), noe som aktualiserer behovet for å bruke midlene der de gir størst nytte.

Med dette som bakteppe ønsker Kongsberg idrett og aktivitetsråd nå å se på idrettens samlede betydning for kommunen, med vekt på idrettens betydning for økonomisk aktivitet.

1.3 Metode og innretning

Rapporten er bygd opp på følgende måte: Kapittel 1.3 gjennomgår vår metodiske fremgangsmåte og forutsetninger som er brukt, kapittel 2 beskriver idretten i Kongsberg og dens særegenheter mens kapittel 3 viser funnene fra våre analyser. I kapittel 4

Figur 1-1: Hva er verdiskaping?

Kilde: Oslo Economics

Tekstboks 1-1: Netto eller brutto verdiskaping?

Verdiskaping kan måles brutto eller netto. *Brutto* verdiskaping er lønnskostnader pluss driftsresultat før avskrivninger; netto verdiskaping trekker i tillegg fra kapitalslitet – verdien av slitasjen på bygg, anlegg og utstyr som brukes i produksjonen.

I denne rapporten måles verdiskapingen netto, i alle tre kanaler. Valget følger av datagrunnlaget vi har benyttet: idrettslagenes regnskapstall viser driftskostnader etter avskrivninger (etter praksis fra NIFs økonomihåndbok: avskrivninger på idrettsanlegg føres ikke i lagets driftskostnader, mens avskrivninger på flyttbart utstyr inngår), og skal kanalene summeres må de måles likt. Netto er samtidig det mest forsiktige målet. Konsekvensen er at tallene i denne rapporten ikke vil være helt direkte sammenlignbare med bruttostørrelser som BNP og fylkesfordelt bruttoprodukt; holdt opp mot slike tall er størrelsene i denne rapporten heller noe konservative og noe undervurderte. Tallene er dessuten regnet til faktorpriser – det som tilfaller arbeid og kapital – mens SSB publiserer bruttoprodukt i basisverdi, som i tillegg inneholder skatter på selve produksjonsvirksomheten, for eksempel eiendomsskatt. For idretten er dette leddet lite, men det trekker samme vei.

gjennomgår vi andre samfunnseffekter som følger av idretten og fysisk aktivitet.

Rapporten beregner verdiskaping for de tre kanalene (i) idrettslag, (ii) anleggsinvesteringer og (iii) sportsbransjen. I tillegg beskriver vi hvordan kanal (iv) arrangementer bidrar til aktivitet og omsetning i kapittel 3.

1.3.1 Mål på økonomisk aktivitet

Verdiskaping er ikke det samme som omsetning. Verdiskapingen i en virksomhet er verdien av det den produserer, minus verdien av de varene og tjenestene den bruker opp for å produsere det (Idsø, 2024). Det som blir igjen, går til å lønne dem som arbeider der, til å dekke slitasjen på bygg og utstyr, og til virksomhetens driftsresultat.¹

Verdiskaping måles i denne rapporten som summen av lønnskostnader² og driftsresultat etter avskrivninger, som følger av aktiviteten som idretten i Kongsberg skaper. Når et idrettslag lønner en trener, er lønnen direkte verdiskaping i laget; når laget kjøper drakter, oppstår

¹ Idsø (2024) påpeker at verdiskaping målt som lønnskostnader pluss driftsresultat strengt tatt ikke fanger alt, fordi produktskatter som merverdiavgift da holdes utenfor. Målet svarer til verdiskaping til faktorpriser, og er derfor ikke direkte sammenlignbart med tall som er regnet til markedspriser. Vi bruker det likevel, fordi det er

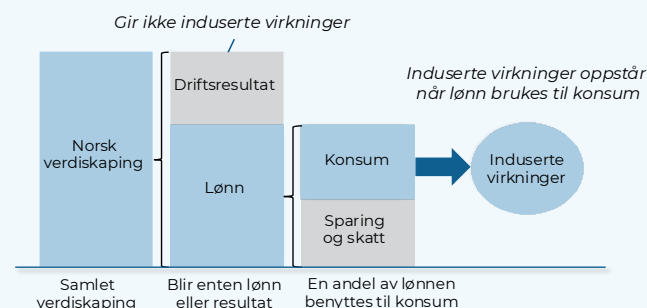
verdiskapingen hos leverandøren. Grunnlaget for driftsresultatet i hver kanal er nærmere beskrevet i kapittel 1.3.6 og 1.3.7. Skillet mellom brutto og netto verdiskaping er forklart i Tekstboks 1-1.

Fordelen med verdiskaping som mål er at den fanger opp merverdien som idretten isolert sett skaper, både direkte og gjennom sin påvirkning på resten av samfunnet. Verdiskapingstallene som presenteres i denne rapporten er supplert med estimater på antall sysselsatte, basert på lønnskostnader i bransjen, samt statistikker om frivillighet i idretten. Analysen viser omfanget av den økonomiske aktiviteten som er knyttet til idretten; den viser ikke hvor mye aktivitet som ville falt bort dersom idretten ikke fantes. I en økonomi med høy sysselsetting ville arbeidskraften og leverandørene i stor grad vært i annen virksomhet. Tallene er dermed et mål på idrettens omfang, ikke nødvendigvis et netto samfunnsøkonomisk overskudd.

1.3.2 Verdiskaping inkludert i analysen

Vi benytter to mål på idrettens betydning for verdiskaping. Det første målet er rapportens hovedtall og består av to ledd. *Direkte virkninger* er verdiskapingen som skjer (i) i idrettslagene, (ii) hos virksomhetene som bygger idrettsanlegg og (iii) hos virksomhetene i sportsbransjen. *Indirekte virkninger* er verdiskapingen som oppstår hos underleverandørene deres, når virksomhetene i de tre kanalene kjøper varer og tjenester. Direkte og indirekte virkninger summeres i hovedtallet.

Figur 1-2: Hvordan oppstår induuerte virkninger?

Kilde: Oslo Economics

innarbeidet i ringvirkningsanalyser og er det som datagrunnlaget tillater.

² Med lønnskostnader menes her foretakenes samlede lønnskostnader, dvs. lønn inkludert feriepengar, arbeidsgiveravgift og pensjons- og andre sosiale kostnader. Dette er i praksis foretakenes samlede arbeidskraftkostnader, ikke kun utbetalt bruttolønn.

De tre kanalene er ulikt avgrenset. Idrettslagene og anleggsinvesteringene fanger i hovedsak den organiserte idretten, mens sportsbransjen omfatter all handel med sportsutstyr i kommunen, uavhengig av om kjøperen er medlem av et idrettslag. Sportsbransjekanalene måler dermed idrettens betydning i bred forstand, ikke bare den organiserte idrettens innkjøp. Anleggskanalen er på sin side avgrenset etter anlegg, ikke etter organisasjon: den omfatter idrettsanleggene i kommunen uavhengig av hvem som eier dem, forutsatt at anlegget er registrert i anleggsregisteret eller bygget med spillemidler. Anlegg bygget av organisasjoner utenfor Norges idrettsforbund – for eksempel skytterlag tilsluttet Det frivillige Skyttervesen – inngår derfor i investeringstallene, mens driften av disse organisasjonene ikke inngår i tallene for idrettslagene.

Det andre målet er *induserte virkninger*, altså hva som skjer når ansatte i idrettslag, sportsbutikker og leverandørvirksomheter bruker lønnen sin – for eksempel på mat, frisørtjenester eller møbler. Lønnen går dels til skatt og sparing, og dels til konsum; det er bare konsumdelen som skaper induserte virkninger i beregningen. De induserte virkningene er en følge av aktiviteten i kanalene, ikke en del av den, og kan derfor ikke legges til de direkte og indirekte virkningene. De beregnes og rapporteres som en egen størrelse, atskilt fra hovedtallet, og viser hvordan verdiskapingen gjennom idretten spres til andre deler av økonomien. Mekanismen er illustrert i Figur 1-2.

Samlet omfatter analysen dermed verdiskapingen i idrettslagene, hos entreprenørene som bygger anlegg og i sportsbransjen, med tilhørende leverandørledd, og, som egen størrelse, konsumvirkningene av lønnen. Utenfor faller import, sparing og den verdiskapingen som skatte- og avgiftsinntektene finansierer: skatt og arbeidsgiveravgift fra idretten bidrar til å finansiere offentlige tjenester som infrastruktur, omsorg, utdanning og helse, men den verdiskapingen regnes til offentlig sektor og inngår ikke i tallene her. Verdien av frivillig innsats rapporteres som en egen post ved siden av de tre kanalene, fordi den er en beregnet størrelse og ikke bygger på observerte lønnskostnader. Virkningene av idrettsarrangementer er belyst gjennom et regneeksempel og inngår ikke i hovedtallet.

Eksempel: Sport AS

For å forklare forskjellen på direkte, indirekte og induserte virkninger for en sportsbutikk, kan vi ta utgangspunkt i vår tenkte sportsforretning Sport AS. Butikken har inntekter på 10 millioner kroner; av

disse benyttes 3 millioner kroner til lønn til ansatte, 5 millioner kroner går til kjøp av varer og 1 million kroner går til drift og vedlikehold av butikk og annet utstyr, slik at driftsresultatet blir 1 million kroner.

Den direkte verdiskapingen til Sport AS er dermed summen av lønn og driftsresultat, til sammen 4 millioner kroner. Den indirekte verdiskapingen er verdiskapingen til virksomhetene som Sport AS kjøper varer og tjenester fra, enten det er til salg eller drift av lokaler. Videre vil disse virksomhetene anskaffe varer og tjenester fra nye underleverandører med utgangspunkt i pengene de har tjent fra Sport AS. Slik fortsetter det til Sport AS sine 5 millioner kroner i samlede varekjøp er fordelt på underleverandører og underleverandørenes underleverandører. I løpet av kjeden har de 5 millionene enten blitt til verdiskaping (lønn eller driftsresultat) eller nye varekjøp i hvert ledd – slik oppstår den samlede indirekte verdiskaping. Kjøp fra og verdiskaping hos utenlandske underleverandører holdes utenfor analysen, fordi deres verdiskaping ikke skal med i beregningsgrunnlaget for norsk verdiskaping.

De induserte virkningene av Sport AS sin aktivitet vil følge av at ansatte i butikken, samt ansatte hos underleverandører, bruker noe av inntekten de har fått fra Sport AS (direkte og indirekte) til restaurantbesøk, frisørtimer, kjøp av møbler og mat med mer. Disse kjøpene bidrar da til ytterligere verdiskaping.

For å beregne de indirekte og induserte virkningene, har vi anvendt Oslo Economics' handelsstrømsmodell. Inngangsverdiene til modellen er anslag på kjøp av varer og tjenester, samt lønnskostnader.

1.3.3 Fordeling av virkninger – lokalt og nasjonalt

Oppmerksomheten er rettet mot idretten i Kongsberg, men verdiskapingen som aktiviteten i kommunen gir opphav til, fordeles seg mellom Kongsberg kommune og resten av landet. Årsaken er at pengene idretten bruker, ikke blir værende lokalt: når en sportsbutikk som Sport AS kjøper inn varer, kommer en stor del fra leverandører andre steder i landet eller i utlandet. De samme mekanismene gjelder for idrettslagene og for entreprenørene som bygger anleggene.

Hvor stor del av verdiskapingen som blir igjen i Kongsberg, avhenger av om vi ser på de direkte eller de indirekte virkningene. De *direkte* virkningene tilskrives i sin helhet kommunen. Det er driften av idrettslagene, byggingen av anlegg og omsetningen i sportsbutikkene i Kongsberg som er

utgangspunktet for analysen, og denne verdiskapingen oppstår dermed lokalt. For byggingen av anlegg legger vi til grunn at de som arbeider med utbyggingsprosjektene i all hovedsak er bosatt i Kongsberg, og henfører derfor både lønnskostnader og driftsresultat til kommunen.

De indirekte virkningene fordeler vi ut fra to forhold. Det første er hvor leverandørene holder til. Offentlig næringsstatistikk viser hvordan aktiviteten i de aktuelle næringene er fordelt geografisk, og dermed hvor stor andel som finner sted i Kongsberg. Det andre er hva slags kjøp det dreier seg om. Et kjøp er stedbundet når varen eller tjenesten må leveres der aktiviteten skjer. Vedlikehold av en idrettshall er stedbundet: håndverkeren må arbeide der hallen ligger. En drakt kan derimot leveres fra en virksomhet hvor som helst i landet. Jo større del av kjøpene som er stedbundne, desto mer av verdiskapingen blir værende lokalt. Drift og vedlikehold leveres gjerne av virksomheter i nærheten av idrettslaget, enten i Kongsberg kommune eller ellers i Buskerud. Deltakelse i andres arrangementer er også en vesentlig kostnadspost for mange idrettslag, og det er vanligere å delta i arrangementer innenfor egen kommune eller eget fylke enn lenger unna.

Hvor stor del av kjøpene som er stedbundne, har vi anslått med utgangspunkt i fordelingen fra vår tidligere analyse av idretten i Viken-fylkene (Oslo Economics, 2025), som tar utgangspunkt i Oslo Economics' handelsstrømsmodell. Handelsstrømsmodellen simulerer varehandel mellom kommuner og fylker i Norge, basert på kommunestørrelse, kjøreavstand mellom ulike kommuner, samt hvordan aktiviteten per kommune fordeler seg mellom ulike næringer. Ved behov justeres modellresultatene for å sikre at de gjenspeiler faktiske lokale forhold. Samlet gir disse vurderingene en fordelingsnøkkel som angir hvor stor andel av verdiskapingen som blir igjen i Kongsberg. De induserte virkningene, som oppstår når de ansatte bruker lønnen sin, fordeler vi på tilsvarende måte.

Fordelingen kan illustreres med et regneeksempel. Av 100 kroner i indirekte verdiskaping hos idrettslagenes leverandører er om lag halvparten knyttet til stedbundne kjøp, som i hovedsak dekkes av leverandører i og rundt Kongsberg. Den andre halvparten er kjøp av varer som like gjerne leveres fra resten av landet; her fanger Kongsberg bare om lag sin andel av den nasjonale aktiviteten i de

aktuelle næringene. Til sammen blir dermed om lag 27 av 100 kroner igjen i kommunen. Satsene som er lagt til grunn i rapporten, er vist i Tabell 1-1. Eksempelet viser hvorfor lokale tjenester gir større lokale ringvirkninger enn varer som like gjerne kan leveres fra andre steder.

Tabell 1-1: Andel av de indirekte og induserte virkningene som blir igjen i Kongsberg kommune

	Andel til Kongsberg kommune
Drift av idrettslagene (indirekte virkninger)	27 prosent
Bygging av idrettsanlegg (indirekte virkninger)	12 prosent
Sportsbransjen (indirekte virkninger)	12 prosent
Induserte virkninger	16 prosent

Kilde: Oslo Economics

For byggingen av idrettsanlegg og for sportsbransjen er den stedbundne andelen langt lavere – om lag en femtedel – og den lokale andelen blir dermed om lag 12 prosent.³ De induserte virkningene fordeles etter samme prinsipp, og her blir om lag 16 prosent igjen i kommunen. Andelen for de induserte virkningene er lavere enn man kunne vente, fordi en del av de ansatte bor i andre kommuner, og fordi mye av konsumet deres skjer utenfor Kongsberg. Andelene som benyttes i analysen, er oppsummert i tabellen over.

1.3.4 Håndtering av dobbelttelling

Dobbelttelling er en potensiell utfordring i analyser av ringvirkninger, særlig når flere næringer eller aktiviteter inkluderes i analysene. I rapporten er virkninger beregnet med utgangspunkt i driften av idrettslagene, byggingen av idrettsanlegg og omsetningen i sportsbransjen i Kongsberg, sistnevnte definert som næringskode 47.641: butikkhandel med sportsutstyr.

Idrettslagene «kjøper tjenester» av hverandre når de betaler for å delta på arrangement hos naboklubber, slik at indirekte verdiskaping i ett lag kan bli direkte verdiskaping i et annet. Omfanget anslo vi i analysen av idretten i Drammen, der vi gjennomgikk regnskapene til seks idrettslag: avgifter til deltakelse, kontingenter og cup utgjør

³ Andelen stedbundne kjøp per kanal er anslått med utgangspunkt i kostnadssammensetningen i vår analyse av idretten i Viken-fylkene i 2025, og kalibrert slik at metoden gjenspeiler fordelingen fra denne analysen. Vi har benyttet kommunens andel av nasjonal aktivitet i de

aktuelle næringene, beregnet fra SSBs sysselsettingsstatistikk (tabell I3470). For de induserte virkningene benyttes tilsvarende dekomponering, med forbruksrettede næringer og kommunens befolkningsandel.

samlet i størrelsesorden 5 prosent av vare- og tjenestekjøpene, men mesteparten går til særforbund og kretser eller til arrangementer utenfor kommunen, og bare betalinger til andre klubber i samme kommune gir dobbelttelling.⁴ Den reelle dobbelttelling ble anslått til i underkant av 1 prosent av vare- og tjenestekjøpene, og tilsvarende for idrettslagenes varekjøp fra sportsforretninger. Vi legger til grunn at bildet er det samme i Kongsberg, der klubbene er færre og mindre, og har ikke justert tallene for dette.

Verdien av frivilligheten kan også bidra til dobbelttelling gjennom anleggskanalen. Kostnader for anleggsinvesteringer inkluderer gjerne prissatt frivillig arbeid, som er vanlig å benytte ved bygging av enkelte idrettsanlegg. Dette kan medføre at vi teller den samme frivilligheten både i anslaget på Kongsbergs samlede frivillighet og i anleggsinvesteringene. Det kan i tillegg overvurdere lønnskostnadene, og dermed de indirekte virkningene fra anleggskanalen. Vi anslår at dette for det meste er tilfellet ved bygging av mindre lokalanlegg, da store anlegg gjerne krever både profesjonelle entreprenører og maskiner. Vi har ikke justert for dette i våre endelige resultater, da vi vurderer den økonomiske effekten til å være liten, samt at målingen av dobbelttelling vil medføre stor usikkerhet.

Videre kan dobbelttelling i analysen av induserte virkninger oppstå dersom en ansatt i en sportsbutikk i Kongsberg handler i en annen sportsbutikk i kommunen, eller dersom en som arbeider ved et idrettsanlegg i Kongsberg handler i en sportsbutikk der.

Handelsstrømsmodellen estimerer induserte virkninger basert på nasjonale forbruksmønstre. Mesteparten av det landsdekkende konsumet går til å dekke bokostnader og til kjøp av dagligvarer. Med andre ord er beløpet som potensielt kan lede til dobbelttelling i analysen relativt lavt. Vi har derfor ikke foretatt en nærmere korreksjon i beregningen av de induserte virkningene.

1.3.5 Andre samfunnsvirkninger inkludert i analysen

I tillegg til økonomiske virkninger skaper idretten andre samfunnsmessige virkninger. For å få frem den samlede betydningen av idretten har vi supplert beregningene av verdiskaping og sysselsetting med en litteraturstudie av idrettens øvrige samfunnsvirkninger, fordelt på tre hovedkategorier: folkehelse, frivillighet, og inkludering og fellesskap. I tillegg er det ved enkle regneeksempler vist

hvordan idrettsarrangementer kan bidra til økonomisk aktivitet i lokalt næringsliv.

1.3.6 Forutsetninger og datagrunnlag

Beregningene bygger på regnskaps- og aktivitetstall for 2024 og 2025, samt tall for anleggsinvesteringer tilbake til 2016. Regnskapstallene i de to største kanalene er 2024-tall: idrettslagenes driftskostnader slik de er rapportert til Norges idrettsforbund for 2024, og sportsbransjens foretaksregnskaper for 2024 fra Oslo Economics' bedriftsdatabase. Fullstendige 2025-regnskaper forelå ikke da beregningene ble gjennomført. Tallene er indeksjustert til 2025-kroner – idrettslagenes kostnader med konsumprisindeksen og sportsbransjens omsetning med SSBs varehandelsindeks (tabell 07129) – slik at alle beløp i rapporten er oppgitt i 2025-kroner.

For idrettslagene legger vi til grunn at driftsresultatet samlet sett er tilnærmet null. Idrettslagene er ikke profittmaksimerende virksomheter, men søker å skape mest mulig aktivitet for midlene de rår over. Et eventuelt overskudd – etter avskrivninger – går tilbake til aktivitet, eller til å bygge opp midler til anlegg, og anleggsinvesteringene telles i anleggskanalen, der verdiskapingen oppstår hos entreprenøren. Regnskapene til et utvalg idrettslag i området understøtter dette bildet. Den direkte verdiskapingen tilsvarer dermed lønnskostnadene. For sportsbransjen og byggingen av idrettsanlegg inngår både lønn og driftsresultat, målt etter avskrivninger; sportsbransjens driftsresultat bygger på virksomhetenes faktiske regnskaper, mens vi for byggebransjen legger til grunn bransjens restledd etter lønnskostnader og vare- og tjenestekjøp – et brutto driftsresultat på 6,7 prosent av investeringen, som etter avskrivninger utgjør om lag 5 prosent (SSB tabell 12939 og 09170, jf. kapittel 1.3.7). Idrettslagenes driftskostnader, slik de rapporteres til Norges idrettsforbund, er eksklusive avskrivninger på idrettsanlegg; avskrivninger på flyttbart utstyr inngår, men utgjør en ubetydelig andel. Finanskostnader ligger utenfor driftsresultatet og inngår dermed ikke i beregningen. Verdiskapingen i denne rapporten er altså målt etter avskrivninger, mens bruttoproduktet i nasjonalregnskapet måles før avskrivninger; der vi i kapittel 3.1 holder idrettens verdiskaping opp mot kommunens samlede bruttoprodukt, er andelene derfor forsiktige anslag.

Aktiviteten er avgrenset ved hjelp av SSBs næringskoder: idrettslagene under næringskode 93 (sport- og fritidsaktiviteter), bygging av anlegg under næringskode 41–43 (bygge- og

⁴ Regnskapsgjennomgang av seks Drammens-klubber og lagoversikt fra Glasscup (Glassverket IF), 2025–2026, fra vår analyse av idretten i Drammen.

anleggsvirksomhet) og sportsbransjen under næringskode 47.641 (butikkhandel med sportsutstyr). Sysselsettingen er regnet om fra lønnskostnader: for hver kanal deler vi de samlede lønnskostnadene på gjennomsnittlig lønnskostnad per årsverk i kanalens næring – kultur, underholdning og fritid for idrettslagene, bygge- og anleggsvirksomhet for anleggsinvesteringene og varehandel for sportsbransjen. Anslaget omfatter bare de direkte årsverkene i kanalene.

Kjøp fra utlandet holdes utenfor den norske verdiskapingen. Importandelen varierer mellom de tre kanalene – om lag en tredjedel for idrettslagene, 45 prosent for anleggsinvesteringene og i overkant av 50 prosent for sportsbransjen – og er anslått med utgangspunkt i handelsstrømsmodellen.

1.3.7 Slik er hver kanal beregnet Idrettslagenes drift

Idrettslagene rapporterer sine samlede driftskostnader, men ikke hvordan kostnadene fordeler seg mellom lønn og innkjøp. Den fordelingen har vi hentet fra regnskapsstatistikken for næringen sport og fritid (SSB, tabell 12936, regnskapstall for 2024). Vi bruker den offentlige statistikken som hovedkilde fordi den er etterprøvbart og dekker hele næringen; vår egen bedriftsdatabase har regnskapstall for bare om lag 2 900 av landets rundt 10 000 idrettslag – i hovedsak de større, som systematisk har høyere lønnsandel. Lønnskostnadene utgjør om lag en tredjedel av de samlede driftskostnadene, mens kjøp av varer og tjenester – som omfatter både varekjøp og andre driftskostnader – utgjør de resterende om lag to tredjedeler. Næringen rommer også kommersielle virksomheter som treningssentre og fornøylesparker, og fordelingen er derfor kontrollert mot idrettslagenes egne regnskaper.

For å kontrollere rimeligheten i kostnadsfordelingen som følger av regnskapsstatistikken, har vi sammenholdt den med de faktiske regnskapene til et utvalg idrettslag i Kongsberg. I 2025 utgjorde lønnskostnadene 25 prosent av driftskostnadene i Kongsberg Idrettsforening (Kongsberg Idrettsforening, 2026) og 21 prosent i IL Skrim's hovedforening (IL Skrim, 2026), mens Kongsberg Golfklubb i hovedsak kjøper banedrift og andre tjenester eksternt og har ubetydelige lønnskostnader i eget regnskap (Kongsberg Golfklubb, 2026). Kjøp av varer og tjenester er den dominerende kostnadsposten i alle klubbene.

Klubbene i Kongsberg ligger noe lavere på lønn enn næringsstatistikken, og det følger et mønster vi finner igjen nasjonalt. Regnskapene til om lag 2 900

idrettslag i Oslo Economics' bedriftsdatabase viser at lønnsandelen henger sammen med klubbens størrelse på en kurve som først stiger og så faller: de minste lagene drives i hovedsak på dugnad og har få eller ingen ansatte, med en lønnsandel rundt 20 prosent, mens kurven toppe seg på om lag 36 prosent for klubber med driftskostnader mellom 20 og 50 millioner kroner. Kongsberg har ingen klubber i dette sjiktet – den største målt i driftskostnader, Kongsberg Idrettsforening, lå på om lag 13 millioner kroner i 2025 – og klubbregnskapene er dermed i tråd med det nasjonale bildet for lag av denne størrelsen. Vi legger likevel regnskapsstatistikkenes fordeling til grunn, fordi den er etterprøvbart og dekker hele næringen. For Kongsberg innebærer det at lønnskostnadene i lagene – og dermed den direkte verdiskapingen der – snarere er noe over- enn undervurdert; til gjengjeld undervurderes varekjøpene, som driver de indirekte virkningene, tilsvarende.

Frivillig innsats verdsettes særskilt. Norges idrettsforbund beregnet verdien av frivilligheten i norsk idrett til 17,3 milliarder kroner i 2024 (Norges Idrettsforbund, 2025). Vi legger til grunn at frivilligheten i Kongsberg er på nivå med idretten ellers i landet, og fordeler verdien etter kommunens andel av medlemskapene i norsk idrett – om lag 0,61 prosent, eller om lag 11 600 av 1,9 millioner medlemskap. Justert til 2025-kroner med konsumprisindeksen gir det om lag 110 millioner kroner. Anslaget bygger ikke på observerte lønnskostnader, og rapporteres derfor som en egen post ved siden av verdiskapingen i de tre kanalene.

Bygging av idrettsanlegg

Det finnes flere mulige innganger til beregningen av den direkte verdiskapingen som følger av byggingen av idrettsanlegg, hvorav to er nærliggende:

- En mulighet er å beregne den direkte verdiskapingen med utgangspunkt i de som planlegger og følger opp investeringene i kommuner og i idrettslag. Verdiskapingen til entreprenørene som vinner kontraktene vil da være indirekte verdiskaping.
- En annen mulighet er å beregne den direkte verdiskapingen med utgangspunkt i entreprenørene som vinner hovedkontraktene.

Vi har benyttet den sistnevnte tilnærmingen; dels fordi idrettslagenes eget arbeid alt er regnet inn i verdiskapingen til idrettslagene, og dels fordi entreprenørene står for hoveddelen av arbeidet i prosjektene.

I motsetning til idrettslagene, legger vi til grunn at entreprenørene som bygger anleggene i Kongsberg driver med overskudd på linje med resten av bransjen. Investeringsbeløpet fordeles derfor på tre poster: lønnskostnader, kjøp av varer og tjenester og driftsresultat.

Fordelingen bygger på SSBs tabell 12939 for bygge- og anleggsvirksomhet (næringskode 41–43). Vi fordeler investeringsbeløpet i samme forhold som i bransjen samlet: om lag 25 prosent til lønnskostnader og 68 prosent til kjøp av varer og tjenester. Restleddet er bransjens brutto driftsresultat, som også dekker kapitalslit. Av 100 kroner investert i idrettsanlegg regner vi altså om lag 25 kroner som lønnskostnader, 68 kroner som kjøp av varer og tjenester og – etter avskrivninger – om lag 5 kroner som driftsresultat. Det regner vi om til driftsresultat etter avskrivninger med nasjonalregnskapets forhold mellom netto og brutto driftsresultat i næringen (SSB tabell 09170,

2020–2023), som gir om lag 5 prosent av investeringen. Fordelingen er i stor grad sammenfallende med data fra vår egen bedriftsdatabase. Den samme fordelingen er lagt til grunn for utgiftene til rehabilitering og større vedlikehold, jf. Tekstboks 1-2.

Vi legger til grunn at de som arbeider med utbyggingsprosjektene i all hovedsak er bosatt innenfor Kongsberg kommune, og henfører derfor all direkte verdiskaping – lønnskostnadene og driftsresultatet – til Kongsberg. I bygg- og anleggsnæringen vil det være innslag av utenlandsk arbeidskraft, men mange vil likevel ha skattemessig tilhørighet til Kongsberg mens byggeprosjektet pågår.

Sportsbransjen

Sportsbransjen er avgrenset til næringskode 47.641 (butikkhandel med sportsutstyr), og virksomhetene er identifisert i Oslo Economics' bedriftsdatabase ut

Tekstboks 1–2: Metode for beregning av anleggsinvesteringer

På grunn av de store variasjonene i anleggsinvesteringer anslår vi hvor mye som i et normalår investeres i idrettsanlegg i Kongsberg, målt i 2025-kroner. Med investeringer mener vi bygging og større oppgradering av anlegg – ikke løpende drift og vedlikehold.

Data: Vi har sammenstilt data fra Anleggsregisteret, der alle anlegg må være registrert før det kan søkes om spillemidler eller merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg. Vi har også mottatt søknadsdata til NIF for de siste årene, der investeringskostnadene er oppgitt. Dette gir oss gode data på søknads- og tilskuddsbeløp relativt til investeringskostnader. Investeringene kan for øvrig ikke leses ut av idrettslagenes egne regnskaper: for eksempel nettofører IL Skrim tilskudd og kostnader til opprusting av anlegg, slik at hverken investeringen eller finansieringen vises brutto i driftsregnskapet (IL Skrim, 2026).

Tiårssnitt: Vi tar utgangspunkt i det nasjonale anleggsregisteret og teller hvert anlegg som er bygget i Kongsberg i perioden 2016–2025 én gang, i det året det ble bygget. Ti år er valgt fordi investeringene svinger sterkt mellom enkeltår: noen år bygges det en ny hall, andre år ingenting. Snittet vil derfor gi et bedre bilde av nivået over tid, ikke hva som investeres i et bestemt år.

Investering per anlegg: Der spillemiddelsøknaden oppgir godkjent prosjektkostnad, bruker vi den. For de øvrige anleggene anslår vi kostnaden fra spillemidlene som er registrert på anlegget i anleggsregisteret. Registeret viser samlet tildeling til anlegget, og vi deler derfor på en tilskuddsandel målt mot et utvalg kommuner i Buskerud der både tildeling og godkjent kostnad er kjent og tildelingen er ferdig moden; i dette utvalget utgjør tildelingen om lag 26 prosent av kostnaden. Alle beløp er justert til 2025-kroner med konsumprisindeksen (SSB), og summen er fordelt på ti år. Det gir om lag 29 millioner kroner i året.

Hvem som investerer: Registeret oppgir eier for hvert anlegg, så vi kan skille kommunale fra øvrige investeringer. Kommunen og det kommunale eiendomsforetaket står for om lag 25 millioner kroner i året av tiårssnittet – snaut ni av ti kroner – mens idrettslag, foreninger og stiftelser står for om lag 4 millioner kroner. De private beløpene er små og spredt på mange eiere; de største er Kongsberg og Omegns Turistforening, Kongsberg Orienteringslag og Efteløt Idrettslag.

Rehabilitering og større vedlikehold: Fordi hvert anlegg telles i byggeåret sitt, fanger tiårssnittet opp nybygg og anlegg som er så omfattende ombygd at de har fått nytt byggeår. Utgiftene til rehabilitering og større vedlikehold av eldre anlegg observeres ikke i registeret. Skal anleggsmassen holdes ved like, må slike utgifter komme i tillegg til nybyggingen, og vi legger til grunn at de utgjør halvparten av den årlige nybygginvesteringen – om lag 14 millioner kroner i året. Rehabiliteringskronene er gitt samme kostnadsstruktur som nybygg. Anslaget er forsiktig: i en anleggsmasse som holdes ved like, vil rehabilitering og nybygg sammen omtrent tilsvare kapitalslitet. Samtidig eies en del anlegg av idrettslag, der kostnadene til vedlikehold allerede telles gjennom idrettslagenes driftskostnader og dugnad. I tillegg er det vanlig med vedlikeholdsetterslep både i kommunale og idrettslagseide anlegg. Derfor vurderer vi at et påslag på 50 prosent gir et rimelig, og snarere lavt enn høyt, anslag på utgiftene til rehabilitering og større vedlikehold

fra hvor de er registrert. Bransjen selger ikke bare til den organiserte idretten; mosjonister og fritidsbrukere står for en betydelig del av omsetningen. Grunnlaget er foretakenes regnskaper for 2024, indeksjustert til 2025-kroner. Eksempelbedriften vi bruker for å illustrere kanalen i kapittel 3.4, er gjengitt med de samme 2024-tallene, slik at eksempelet følger samme kilde og årgang som beregningen. Kanalen måler dermed idrettens betydning i bred forstand, ikke bare idrettslagenes egne innkjøp.

Kjedebutikkenes regnskap er ofte registrert hos morselskapet, og filtrering på virksomhetenes lokasjon fanger derfor ikke opp all omsetning som skal tilskrives Kongsberg. En samlet oversikt over kjedebutikkene i Kongsberg er gjengitt i

Tabell 1-2.

For å anslå hvor stor andel av kjedebutikkenes omsetning som skal tilskrives Kongsberg benytter vi ytterligere tall fra bedriftsdatabasen. Her rapporterer alle underenheter antall ansatte. Vi har fordelt konsernregnskap basert på hver butikks andel av konsernets ansatte. I Kongsberg gjelder dette Outlet Group AS, der butikken i kommunen har 12 av foretakets om lag 1 760 ansatte; vi fordeler derfor 0,7 prosent av foretakets regnskapstall til Kongsberg. De øvrige kjedebutikkene i kommunen er lokale aksjeselskaper med egne regnskaper, som tilskrives Kongsberg fullt ut. Intersport Kongsberg er et unntak: butikken fikk nytt driftsselskap i 2026, og regnskapstall for 2024 inngår derfor ikke i grunnlaget.

Tabell 1-2: Kjeder med sportsbutikker i Kongsberg

SPORT 1 KONGSBERG AS
SPORT1 HVITTINGFOSS AS
OUTLET GROUP AS
INTERSPORT KONGSBERG AS

Kilde: Oslo Economics' bedriftsdatabase

Arrangementer

Virkningene av idrettsarrangementer er belyst gjennom Landsskytterstevnet 2025, og inngår ikke i rapportens hovedtall for verdiskaping. Stevnet ruller mellom vertskapssteder og er et engangsarrangement for Kongsberg; tallene beskriver derfor stevneåret 2025, ikke et normalår. Vi har ikke egne forbruksdata fra stevnet, og bygger på arrangørens og Det frivillige Skyttervesens egne tall og anslag. Besøksforbruket er anslått med døgnsatser fra ringvirkningsvurderingen av alpin-VM i Narvik (Menon Economics, 2022), der satsen er halvert for gjester på campene og for dagsbesøkende.

2. Om idretten i Kongsberg

Kongsberg er teknologibyen ved Numedalslågen, med om lag 29 000 innbyggere. Idretten er organisert gjennom Kongsberg idrettsråd, som representerer kommunens 39 idrettslag og om lag 10 500 medlemskap. I dette kapittelet beskriver vi kommunen og idrettsrådets organisering, samt oppgaver og roller i den lokale idretten.

Kongsberg ligger ved Numedalslågen, om lag 40 kilometer vest for Drammen og 85 kilometer fra Oslo. Byen ble grunnlagt i 1624 etter sølvfunnene, og Sølvverket preget byen i over 300 år; i dag er Kongsberg mest kjent som teknologiby, med Kongsberg Gruppen og et av landets sterkeste industrimiljøer. Kommunen strekker seg fra Hvitvingfoss i sør til Jondalen i nordvest, og idretten favner både byen og bygdene rundt.

2.1 Kongsberg idrettsråd

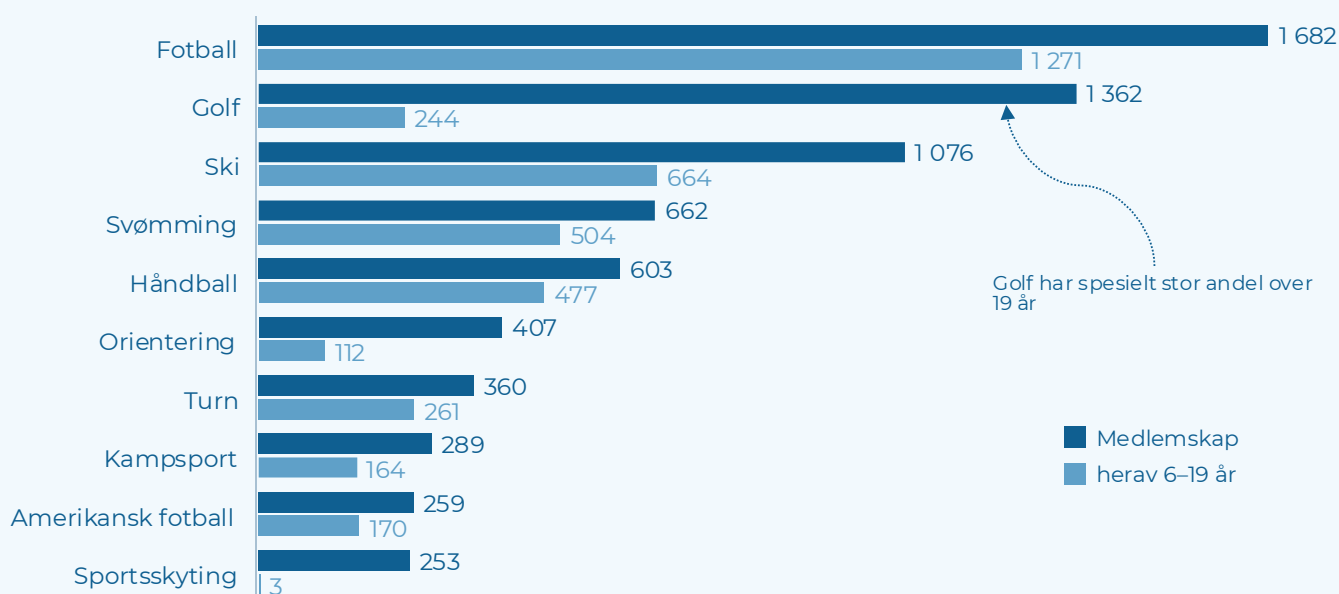
Kongsberg idrett og aktivitetsråd er paraplyorganisasjonen for idrettslagene i Kongsberg kommune

Et idrettsråd er fellesorganet for all organisert idrett i en kommune, opprettet under Norges idrettsforbund (NIF). Alle idrettslag i kommunen som er tilsluttet NIF, er samtidig medlemmer av idrettsrådet. Hvilken rolle et idrettsråd spiller i praksis, varierer imidlertid mellom kommuner – fra et mer rendyrket høringsorgan til en aktiv forvaltnings- og samarbeidspartner – avhengig av kommunens størrelse, antallet lag og hvordan samarbeidet med kommunen er organisert.

Oppgaver og formål

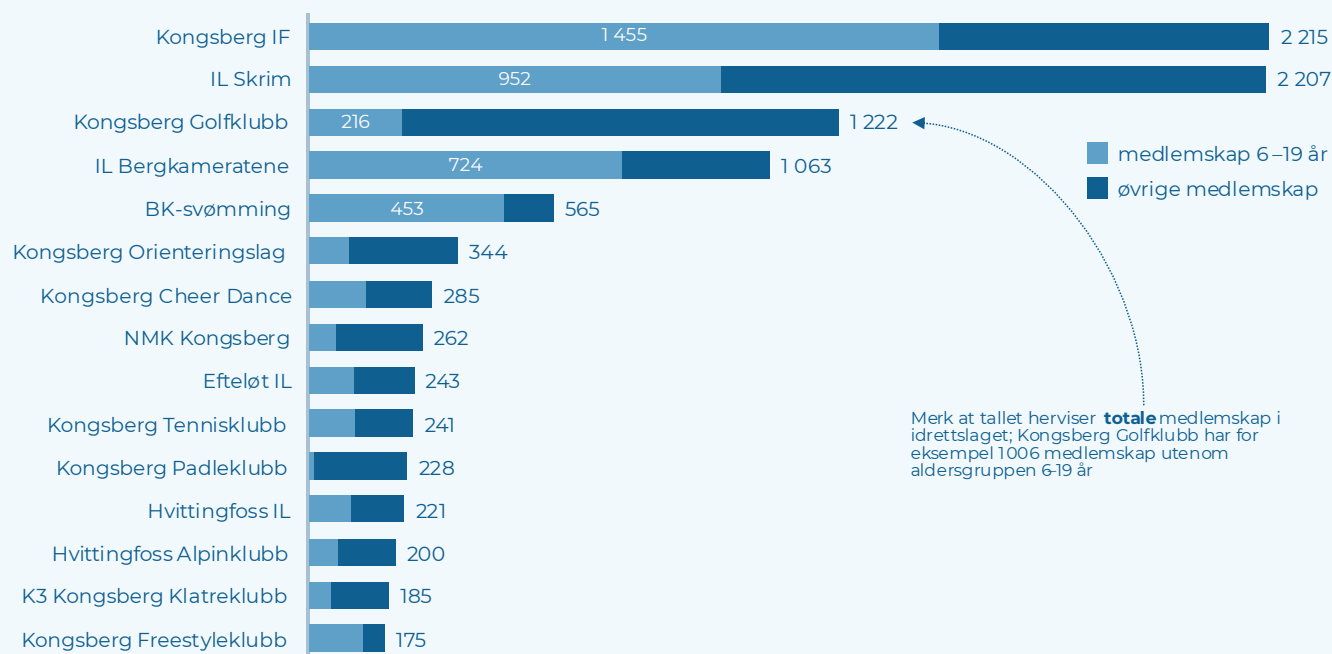
Idrettsrådets formål og oppgaver er fastsatt i NIFs lov § 8-2. Idrettsrådet skal arbeide for best mulige forhold for idretten i kommunen, og være en samarbeidsarena for idrettslagene – både lagene imellom og mot kommunale myndigheter og idrettskretsen (Norges Idrettsforbund, 2026).

Figur 2-1: De ti største idrettene i Kongsberg

Kilde: Norges Idrettsforbund

Figur 2-2: De femten største klubbene i Kongsberg

Kilde: Norges Idrettsforbund

Nærmere bestemt skal idrettsrådet:

- styrke idrettens rolle og rammevilkår i lokalsamfunnet
- foreta prioriteringer på vegne av idrettslagene
- dokumentere og synliggjøre idrettens lokale omfang og utvikle lokale idrettspolitiske handlingsprogram
- være en møteplass og utviklingsarena i skjæringspunktet mellom offentlig og frivillig virke

Også i Kongsberg fordeler idrettsrådet de lokale aktivitetsmidlene (LAM) mellom idrettslagene etter kriterier vedtatt på årsmøtet, gir innstilling om prioritering av spillemiddelsøknader, og er kommunens høringspart i saker som berører idrett og fysisk aktivitet – herunder anleggsutvikling og fordeling av treningstid. Idrettsrådet er samtidig idrettens taleorgan overfor lokale myndigheter og bindeleddet mellom de lokale lagene og idrettskretsen: lokale saker og innspill løftes opp til Viken idrettskrets, som på sin side bistår rådet med kompetanse, veiledning og oppfølging. [

⁵ Tall mottatt fra Viken idrettskrets. En person kan ha flere medlemskap i flere idrettslag samtidig, slik at registrerte medlemskap er høyere enn antall unike medlemmer. Er personen i tillegg aktiv i flere idretter/grupper innad i samme klubb, kan den potensielt telles enda flere ganger. I Kongsberg er allianseidrettslaget IL Bergkameratene (1 063 medlemskap) holdt utenfor, siden medlemmene i alliansens sju særiddrettslag også er medlem i

2.2 Idretten i Kongsberg

Kongsberg er en av Buskeruds store idrettskommuner. Idrettsrådet favner 39 idrettslag med til sammen 10 534 registrerte medlemskap⁵⁶ i 2024, hvorav 4 483 er i aldersgruppen 6–19 år. Lagene dekker om lag 35 ulike idretter – fra fotball, golf og ski til amerikansk fotball, cheerleading og motorsport. Om lag fire av ti medlemskap tilhører jenter eller kvinner.

Et bredt idrettstilbud

Fotball er den største idretten også i Kongsberg, med om lag 1 700 medlemskap, fulgt av golf med om lag 1 400 og ski med om lag 1 100. Deretter følger svømming, håndball og orientering. Sammensetningen speiler kommunens særpreg: sterke vinter- og utholdenhetsidretter, et stort golfmiljø og god bredde i mindre idretter. De ti største idrettene er vist i Figur 2-1.

Sammenlignet med Viken idrettskrets samlet er sammensetningen tydelig forskjøvet mot vinter- og friluftsidretter. Ski utgjør 10,5 prosent av medlemskapene i Kongsberg mot 4,6 prosent i kretsen, og orientering 4,0 mot 1,4 prosent. Også

allianseidrettslaget (NIFs lov § 10-7). I fordelingsnøkkelen for frivillighet i kapittel 3 brukes NIFs totaltall på 11 597 medlemskap, fordi den nasjonale nevneren er summert på samme måte.

⁵⁶ Tall for 2024. I 2025 falt registrerte medlemskap til 7 669 etter at NIF innførte krav om godkjent medlemsregister; 2024-nivået gir et mer representativt bilde av aktiviteten.

dykking, hundekjøring, luftsport og padling har klart større andeler enn i kretsen, mens fotball og håndball er mindre dominerende enn ellers. Tallene gjelder 2024 og er beregnet på grunnlag av medlemstall fra Norges Idrettsforbund.

Klubber i alle størrelser

Tilbudet spenner fra små særvidrettsklubber til store fleridrettslag. Størst er Kongsberg Idrettsforening med om lag 2 200 medlemskap, tett fulgt av IL Skrim med om lag like mange; deretter følger Kongsberg Golfklubb og BK-svømming, det største laget i alliansen IL Bergkameratene, der BK Basket organiserer basketlaget Kongsberg Miners. Kongsberg Idrettsforening ble stiftet i 1899 og er et av byens eldste idrettslag, i dag med elleve idrettsgrupper. De femten største klubbene er vist i Figur 2-2.

Bredden kommer også til syne innad i de store lagene. IL Skrim organiserer ved siden av håndball blant annet amerikansk fotball, bueskyting, badminton, kampsport og discgolf, og har i tillegg et eget gåfotballtilbud for personer over 60 år (Kongsberg idrettsråd, 2026).

Arrangement

Lagene arrangerer stevner, cuper og seriekamper gjennom hele året. Sommeren 2025 var Kongsberg dessuten vertskap for Landsskytterstevnet – stevnet arrangeres av Det frivillige Skyttervesen, som står utenfor Norges idrettsforbund – med over 5 000 deltakere og flere tusen tilreisende – det klart

største idrettsarrangementet i kommunen på mange år. Stevnet er omtalt nærmere i kapittel 3.5.

Pinseløpene, Kongsberg Orienteringslags årlige orienteringsløp over flere dager, samlet i 2025 om lag 900 startende per dag, og tilreisende klubber overnatter i byen (Kongsberg Orienteringslag, 2026). Orienteringslaget står også bak Stolpejakten i Kongsberg, som i 2025 hadde nesten 6 500 registrerte deltakere – om lag sju av ti hjemmehørende utenfor kommunen.

Kongsberg Idrettsforening har siden 2021 arrangert Kongsberglekene, et årlig idrettsarrangement for utviklingshemmede fra hele Østlandet, med friidrett, fotball- og bocciaturnering (Kongsberg Idrettsforening, 2025). Kommunen har de senere årene også flere ganger vært arrangørsted for norgesmesterskap og norgescup i vintertriathlon, på Heistadmoen.

Toppidrett

Kongsberg har markante toppidrettsmiljøer. Kongsberg Miners spiller i BLNO, den øverste ligaen i basketball for menn, har to NM-gull (2017/18 og 2018/19) og spilte NM-finale så sent som i 2024/25. Håndballkvinnene i IL Skrim spilte i eliteserien i 2018/19, og klubben har fostret landslagsspillere som Ingvild Bakkerud. Den historiske arven er likevel skisporten: Kongsberg-løperne vant seks OL-medaljer og 16 VM-medaljer, med Birger Ruud – OL-gull i hopp i 1932 og 1936 og sølv i 1948 – som den fremste, og hoppstilen «Kongsbergknekk» satte standarden internasjonalt. Arven formidles i dag i

Bilde 2-1: Kongsberg Miners

Foto: Kongsberg idrett og aktivitetsråd

Kongsberg Skimuseum, en del av Norsk Bergverksmuseum.

Toppidrett, utdanning og teknologi

Toppidretten i Kongsberg er koblet til både utdanning og byens teknologimiljø. Universitetet i Sørøst-Norge og Kongsberg Miners inngikk i 2023 en samarbeidsavtale som lar spillerne kombinere toppidrett med studier (Universitetet i Sørøst-Norge, 2023), og Kongsberg Gruppen er partner i Olympiatoppens SUMMIT-satsing, der konsernet støtter ti mindre ressurssterke idretter med finansiering og teknologisk kompetanse (Olympiatoppen, 2023).

Hopptradisjonen har også nyere utøvere: Daniel-André Tande representerer Kongsberg Idrettsforening. Byen har i tillegg et markert snowboardmiljø, med utøvere som Stine Brun Kjeldaas, Stian Sivertzen og Silje Norendal, mens Kongsberg Cheerdance har hevdet seg internasjonalt i dansesport (Kongsberg idrettsråd, 2026).

Særpreg

Få steder er koblingen mellom byens historie og idretten så synlig som i Kongsberg: Skimuseet ligger i Norsk Bergverksmuseum, og byens BLNO-lag i basketball heter Miners og har sitt utspring i IL Bergkameratene – begge deler spiller på sølvverks- og bergverksarven.

Kongsberg skiller seg også ut målt etter aktivitet blant barn og unge. I 2024 var det registrert 1,28 medlemskap per barn i alderen 6–12 år og 0,89 per ungdom i alderen 13–19 år, mot henholdsvis 1,05 og 0,66 i Viken idrettskrets samlet. Særlig blant ungdom ligger deltakelsen dermed klart over snittet i kretsen. Tallene måler medlemskap og ikke personer, og medlemmer bosatt i nabokommuner inngår i lagenes tall; de bør derfor leses som et mål på aktivitetsnivået i idrettslagene.

3. Idrettens bidrag til sysselsetting og verdiskaping i Kongsberg

Idretten i Kongsberg er en betydelig bidragsyter i kommunens verdiskaping, og står årlig for verdier tilsvarende om lag 157 millioner 2025-kroner i Kongsberg. Medregnet virkningene som tilfaller resten av landet, er den samlede verdiskapingen om lag 201 millioner kroner. Over halvparten er verdien av frivillig innsats.

3.1 Samlet bidrag til verdiskaping

Vi anslår at driften av idrettslagene, byggingen av idrettsanlegg og omsetningen i sportsbransjen i Kongsberg kommune gir en årlig verdiskaping på om lag 92 millioner kroner. I tillegg kommer verdien av den frivillige innsatsen, 110 millioner kroner, slik at den samlede nasjonale verdiskapingen blir om lag 201 millioner kroner; av dette skjer om lag 157 millioner kroner i Kongsberg. Hovedtallene er vist i Tabell 3-1.

Medregnet frivilligheten er det driften av idrettslagene som står for det klart største bidraget til verdiskaping i kommunen, 134 millioner kroner, [Tabell 3-1: Årlige bidrag til verdiskaping fra idretten i Kongsberg kommune, millioner kroner*](#)

hvorav 110 millioner kroner kommer fra frivilligheten. Verdien av den frivillige innsatsen er dermed større enn hele den registrerte verdiskapingen fra de tre kanalene i kommunen til sammen – et særtrekk ved idretten i Kongsberg, der dugnadsinnsatsen bak om lag 10 500 medlemskap er stor målt mot en forholdsvis liten registrert idrettsøkonomi.

Byggingen og vedlikeholdet av idrettsanlegg i Kongsberg kommune medfører total verdiskaping for om lag 29 millioner kroner i et normalår, hvorav 15 millioner kroner skjer i Kongsberg. Våre beregninger viser at denne verdiskapingen primært består av lønnskostnader hos entreprenører og virksomheter som bygger anleggene, samt noe lokalt varekjøp i kommunen.

Sportsbransjen i Kongsberg er beregnet å generere en verdiskaping på om lag 20 millioner kroner per år, hvorav 8 millioner kroner i kommunen. Bransjen er liten målt mot folketallet, og samlet gikk virksomhetene med et lite driftsunderskudd i 2025; den direkte verdiskapingen – lønn pluss driftsresultat – er likevel positiv. Tallet omfatter hele bransjen i kommunen, også salg til mosjonister og friluftsbukere.

	Bidrag til verdiskaping i Kongsberg kommune	Bidrag til verdiskaping i Norge
Drift av idrettslagene	134	151
<i>Herunder verdi av frivillig arbeid</i>	<i>110</i>	<i>110</i>
Bygging og vedlikehold av idrettsanlegg	15	29
Sportsbransjen	8	20
Samlet verdiskaping	157	201
<i>Samlet verdiskaping ekskl. frivillighet</i>	<i>47</i>	<i>92</i>

*Beregnet basert på tall for 2016–2025, indeksjustert til 2025-kroner. Beregnet med uavrundede satser; komponenter og summer avviker derfor stedvis grunnet avrundning.

Kilde: Oslo Economics

Tallene måler den økonomiske aktiviteten som henger sammen med idretten, ikke hva som ville falt bort dersom idretten ikke fantes. De tre kanalene er dessuten ulikt avgrenset. Driften av idrettslagene og byggingen av idrettsanlegg er

knyttet til den organiserte idrettens virksomhet og anlegg, og utgjør 71 millioner kroner av den nasjonale verdiskapingen, når verdien av frivillig innsats holdes utenfor. Sportsbransjen, som omfatter alt salg av sportsutstyr i kommunen,

bringer summen opp i 92 millioner kroner, og med verdien av den frivillige innsatsen blir den samlede nasjonale verdiskapingen om lag 201 millioner kroner.

For å sette de samlede tallene i perspektiv kan idrettens verdiskaping holdes opp mot den samlede verdiskapingen i kommunen. SSB publiserer ikke bruttoprodukt på kommunenivå, men basert på Kongsbergs andel av sysselsettingen i tidligere Viken fylke anslår vi samlet bruttoprodukt i Kongsberg kommune til om lag 22 milliarder kroner.⁷ Uten frivillig innsats tilsvarer idrettens verdiskaping om lag 0,2 prosent av kommunens samlede verdiskaping. Når vi også verdsetter frivilligheten, øker omfanget til om lag 0,7 prosent. Frivillig innsats inngår ikke i kommunens bruttoprodukt, og andelen på 0,7 prosent viser derfor omfanget av idretten når den frivillige innsatsen verdsettes, ikke idrettens andel av den registrerte verdiskapingen.

Andelene er forsiktige anslag, som beskrevet i kapittel 1.3.6.

Vi anslår at aktiviteten i de tre kanalene understøtter om lag 48 direkte årsverk, beregnet fra samlede lønnskostnader på 37 millioner kroner. Årsverk hos leverandørene⁸ og i næringene der de ansatte bruker lønnen sin, kommer i tillegg; 48 er derfor ikke et anslag på den samlede sysselsettingsvirkningen.

I det videre beskriver vi nærmere hvordan vi har beregnet verdiskaping som genereres av

- drift av idrettslagene
- bygging av idrettsanlegg
- sportsbransjen

Vi gir deretter eksempler på hvilken økonomisk aktivitet arrangementer genererer, før vi gjennom analyser av induserte virkninger beskriver hvordan verdiskapingen fordeles på øvrige deler av økonomien. Metoden er beskrevet i detalj i kapittel 1.3.

3.2 Drift av idrettslagene

3.2.1 Direkte virkninger

Idrettslagenes direkte verdiskaping har vi beregnet fra deres samlede driftskostnader, rapportert til Norges idrettsforbund for 2024 og justert til 2025-kroner. Grunnlaget omfatter 36 av kommunens 39

idrettslag; de øvrige har ikke rapporterte driftskostnader i materialet og inngår derfor ikke i beregningen. For idrettslagene vil den direkte verdiskapingen være lik samlede lønnskostnader.

For idrettslagene i Kongsberg kommune anslås lønnskostnadene til 18 millioner kroner i 2025. Ansatte som mottar lønn kan være alt fra en daglig leder ansatt i full stilling, til en ungdom som er ansatt som trener et par timer i uken i vinterhalvåret.

I tillegg kommer verdien av den frivillige innsatsen, som vi anslår til om lag 110 millioner kroner i 2025-priser. Verdien er et anslag på hva innsatsen ville kostet som lønnet arbeid, og rapporteres derfor som en egen post – de samlede tallene vises både med og uten frivillighet.

Ansatte og frivillige skaper da til sammen verdier for om lag 128 millioner kroner i idretten årlig. I all hovedsak skjer denne verdiskapingen i Kongsberg kommune, da idrettslagene har sin aktivitet her, og ansatte og frivillige gjerne bor innenfor kommunens grenser.

Eksempel: Kongsberg Idrettsforening

For å illustrere direkte virkninger i idrettslagene har vi sett på Kongsberg Idrettsforening, byens eldste idrettslag, stiftet i 1899, og i dag klubben med flest medlemskap i kommunen. Foreningen hadde i 2025 i gjennomsnitt fire årsverk og samlede lønnskostnader på 3,2 millioner kroner – den direkte verdiskapingen. Samtidig er store deler av driften og arrangementsaktiviteten basert på frivillig innsats og dugnad (Kongsberg Idrettsforening, 2026).

Dersom frivilligheten i Kongsberg Idrettsforening er på nivå med resten av idrettslagene i Norge, vil de frivilliges verdiskaping utgjøre om lag 23 millioner kroner, basert på at foreningen står for om lag 21 prosent av Kongsbergs medlemskap.⁹ Anslaget er usikkert, og for en stor klubb med flere lønnede ansatte kan den reelle verdien være noe lavere enn snittet.

Denne verdiskapingen kom i 2025 til uttrykk gjennom et bredt aktivitetstilbud i foreningens elleve grupper – fra alpint, hopp og langrenn til fotball, friidrett og e-sport – og gjennom arrangementer som Kongsberglekene, det årlige

⁷ Anslaget bygger på SSBs fylkesfordelte nasjonalregnskap (tabell 11713): samlet bruttoprodukt i Viken var om lag 698 milliarder kroner i 2023, framskrevet til 765 milliarder 2025-kroner med nominell vekst i Fastlands-Norges bruttoprodukt (+9,6 prosent, SSB tabell 09190). Kongsberg står for om lag 2,9 prosent av sysselsettingen i tidligere Viken fylke (SSB tabell 13470).

⁸ Kilde: SSB tabell 07685 – gjennomsnittlig arbeidskraftkostnad per årsverk per næring (kultur, underholdning og fritid: 684 000 kroner; bygge- og anleggsvirksomhet: 825 000 kroner; varehandel: 866 000 kroner), tall fra 2024 indeksjustert til 2025-kroner

⁹ Basert på mottatte medlemstall for 2024, uten alliansemedlemskapene i IL Bergkameratene.

Figur 3-1: Økonomiske virkninger av driften av idrettslagene i Kongsberg

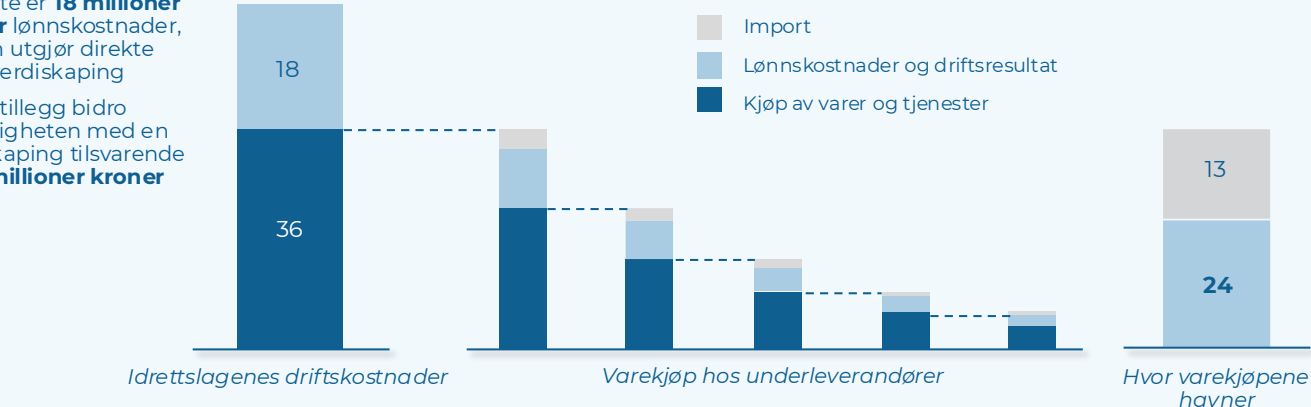
DIREKTE VIRKNINGER

Idrettslagenes driftskostnader var **54 millioner kroner** i 2025. Av dette er **18 millioner kroner** lønnskostnader, som utgjør direkte verdiskaping

I tillegg bidro frivilligheten med en verdiskaping tilsvarende **110 millioner kroner**

INDIREKTE VIRKNINGER

Av driftskostnadene gikk 36 millioner kroner til kjøp av varer og tjenester. Om lag en tredjedel av dette er import. Kjøpene fra norske leverandører, og deres kjøp fra nye underleverandører, ga en verdiskaping i Norge på 24 millioner kroner i 2025

~128 millioner kroner i direkte verdiskaping – hvorav 110 millioner fra frivilligheten

~24 millioner kroner i indirekte verdiskaping

~151 millioner kroner i samlet verdiskaping, hvorav 134 millioner kroner skjer i Kongsberg

idrettsarrangementet for utviklingshemmede fra hele Østlandet (Kongsberg Idrettsforening, 2025).

Kongsberg Idrettsforening hadde i 2025 et regnskapsmessig overskudd på 0,7 millioner kroner. Dette regnes også som direkte verdiskaping i en normal analyse av økonomiske virkninger, men som beskrevet innledningsvis legger vi i denne rapporten til grunn at overskuddet til idrettslagene er tilnærmet null samlet sett over flere år, fordi midlene går tilbake til aktivitet og anlegg.

3.2.2 Indirekte virkninger

Idrettslagene har andre kostnader enn lønnskostnader, og mesteparten av disse kostnadene går til å kjøpe varer og tjenester fra andre. Dette skaper indirekte verdiskaping ved at både leverandører og deres underleverandører har ansatte og skaper overskudd for eierne.

Idrettslagene i Kongsberg kommune hadde kostnader knyttet til kjøp av varer og tjenester på 36 millioner kroner i 2025. Av dette estimerer vi fra vår handelsstrømsmodell at omtrent en tredjedel er importert. Eksempler på dette er idrettslagenes og deres underleverandørers kjøp av utstyr fra utenlandske produsenter, deltakelse i utenlandske konkurranser eller kjøp av internasjonale tjenester. Dermed skapes det verdier for om lag 24 millioner kroner innenfor Norges grenser. Foruten kjøp av utstyr omfatter dette verdiskaping knyttet til drift

av klubbhus og anlegg (strøm, vedlikehold og lignende), deltakelse i konkurranser, kjøp av varer som brukes eller videreselges ved arrangementer, og kjøp av IT-tjenester, regnskaps- og revisortjenester og lignende.

Med utgangspunkt i fordelingsnøkkelen beskrevet i kapittel 1.3.3 har vi anslått hvor stor del av den indirekte verdiskapingen som blir igjen i Kongsberg. Vi estimerer at 27 prosent av den indirekte verdiskapingen fra Kongsbergs idrettslag blir igjen i Kongsberg kommune, som totalt utgjør om lag 6 millioner kroner.

Eksempel: Kongsberg Idrettsforening

Eksempelklubben Kongsberg Idrettsforening kjøpte i 2025 varer og tjenester for om lag 9,3 millioner kroner (Kongsberg Idrettsforening, 2026).

Som beskrevet over, vil disse kostnadene medføre verdiskaping hos leverandørene av varene og tjenestene. Med samme forutsetning som for lagene samlet – om lag en tredjedel import – skaper Kongsberg Idrettsforening en estimert indirekte verdiskaping gjennom leverandørene på om lag 6 millioner kroner. Deler av denne er lokalisert i Kongsberg, anslagsvis 1,7 millioner kroner; det gjelder antagelig i særlig grad leverandører knyttet til drift av lokaler og anlegg samt reparasjon og vedlikehold, som ofte har lokal tilhørighet.

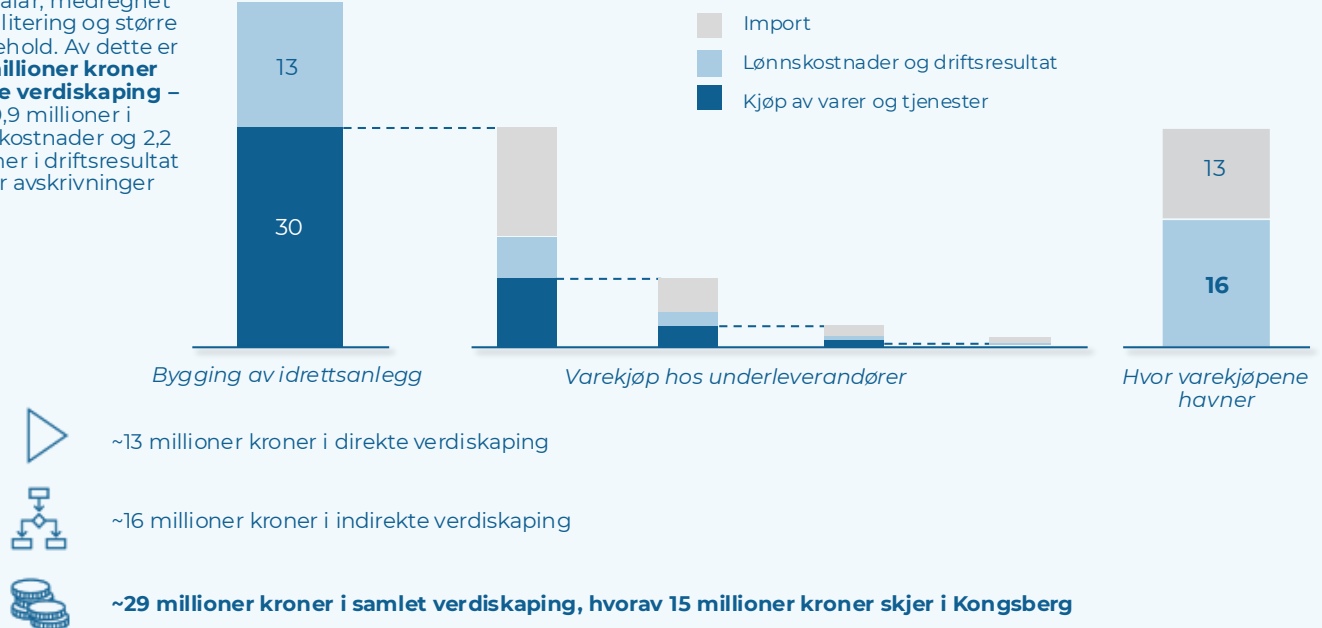
Figur 3-2: Økonomiske virkninger av bygging av idrettsanlegg i Kongsberg

DIREKTE VIRKNINGER

Byggingen av idrettsanlegg var **43,3 millioner kroner** i et normalår, medregnet rehabilitering og større vedlikehold. Av dette er **13 millioner kroner direkte verdiskaping** – 10,9 millioner i lønnskostnader og 2,2 millioner i driftsresultat etter avskrivninger

INDIREKTE VIRKNINGER

Av byggeaktiviteten gikk 30 millioner kroner til kjøp av varer og tjenester fra underleverandører. Disse gjorde i sin tur kjøp fra nye underleverandører. Summen av verdiskaping til Norge i kjeden summerte seg til 16 millioner kroner.

3.2.3 Samlet verdiskaping fra idrettslagene

Vi finner at idrettslagene i Kongsberg kommune skapte verdier for 151 millioner kroner i 2025, hvorav 134 millioner kroner er innenfor Kongsberg kommune. Den frivillige innsatsen bidrar aller mest til denne verdiskapingen, med totalt 110 millioner kroner. Eksempelklubben Kongsberg Idrettsforening bidrar til verdiskaping i Norge tilsvarende om lag 9 millioner kroner i 2025, før verdien av foreningens frivillige innsats regnes med. Virkningskjeden er illustrert i Figur 3-1.

3.3 Bygging av idrettsanlegg

3.3.1 Direkte virkninger

Bygging av idrettsanlegg krever investeringer i arbeidskraft, materialer og tjenester, og gir dermed opphav til økonomisk aktivitet og verdiskaping. Den direkte verdiskapingen oppstår hos aktørene som planlegger og gjennomfører utbyggingen, gjennom lønnet arbeid. Vi har beregnet verdiskapingen basert på anleggsinvesteringer i kommunen.

Vi anslår at det i et normalår investeres om lag 29 millioner 2025-kroner i nye idrettsanlegg i Kongsberg, beregnet som et gjennomsnitt for årene 2016–2025 – se metodeboksen i kapittel 1.3.7. Anslaget omfatter nybygg og anlegg som er så omfattende ombygd at de har fått nytt byggeår i

anleggsregisteret. Utgiftene til rehabilitering og større vedlikehold av eksisterende anlegg observeres ikke i registeret, og vi legger til grunn at de tilsvarer halvparten av nybygginvesteringen, om lag 14 millioner kroner i året. Samlet byggeaktivitet knyttet til idrettsanlegg i Kongsberg blir dermed om lag 43 millioner kroner i året, jf. Tekstboks 1-2. Investeringsnivået varierer betydelig mellom år: 2019 og 2021 var store byggeår i Kongsberg, med blant annet Vestsiden idrettshall og oppgraderingene i Skrim idrettspark, mens det i 2023 knapt ble ferdigstilt registrerte anlegg. Vi har derfor lagt til grunn vårt anslag for et normalår, og ikke et enkeltår som 2025.

Bildet samsvarer med idrettsrådets egen beskrivelse: Kongsberg har bygd få store anlegg de senere årene, kommunen står for de fleste investeringene, og mye av aktiviteten rettes mot nærmiljøanlegg for egenorganisert aktivitet (Kongsberg idrettsråd, 2026).

Totalt blir den direkte verdiskapingen i våre beregninger om lag 13 millioner kroner årlig fra anleggsaktiviteten – 10,9 millioner i lønnskostnader og 2,2 millioner i driftsresultat etter avskrivninger.

Spillemiddelsøknadene for 2025 – 19 prosjekter med samlet godkjent kostnad på om lag 71 millioner kroner – er vist i Tabell 3-2 som en illustrasjon av søknadsmassen; søknadskostnadene gjentas over

Tabell 3-2: Investeringsprosjekter med aktiv spillemiddelsøknad i 2025

Anlegg	Investeringsbeløp (mill. kr)	Bygge- år	Sist ombygd
Vestsiden idrettshall	37,5	2019	2026
Kongsberghallen kampsportanlegg	9,0	2024	–
Skavanger flyplass, tursti	7,1	2020	2021
Funkelia servicebu	4,0	2024	2024
Kongsberg Bruk Sanitæranlegg	3,5	2025	–
Kongsberg Idrettspark Kunstgressbane	2,3	2002	2018
Kongsberghallen Ishall	1,6	1987	2026
Kongsberg idrettspark Skøytebane	1,2	1948	2025
Jondalsdammen servicebygg	1,1	2024	–
Kongsberghallen ballflate	1,1	1988	2026
Kongsberghallen Squashhall	0,6	1988	2015
Kongsberghallen bordtennisrom	0,5	1988	2007
Kongsberghallen Skytebane innendørs	0,4	1988	2026
Kongsberg bruk Bocciabane	0,3	2024	2024
Madsebakken skole Petanquebane	0,3	2022	–
Kongsberg idrettspark Dirtbane	0,3	2025	–

Kilde: Anleggsregisteret (Kulturdepartementet) og spillemiddelsøknadene for 2025. Topp 16 målt etter investeringsbeløp.

flere søknadsår og kan derfor ikke summeres til et årlig investeringsnivå.

Et konkret eksempel på investeringene er garderobebygget på IL Skrimsskistadion, ferdigstilt høsten 2024 til en total kostnad på om lag 4 millioner kroner inkludert merverdiavgift, med AG-entreprenører som utførende entreprenør (Kongsberg idrettsråd, 2026). Skistadion er et klubbeid anlegg som brukes langt utover klubbens egne medlemmer: i første kvartal 2026 registrerte anlegget om lag 30 000 passeringer, og det brukes av skoler, barnehager og egenorganiserte hele året. Entreprenørens lønnskostnader og driftsresultat fra byggingen er direkte verdiskaping i anleggskanalen, mens klubbens eget arbeid med prosjektet inngår i idrettslagskanalen. Bygget er ikke registrert med spillemiddeltilskudd i anleggsregisteret og inngår derfor ikke i tiårssnittet i kapittel 3.3 – eksempelet illustrerer investeringer som kommer i tillegg til de beregnede.

Et annet eksempel viser hvordan klubbeide anlegg finansieres. Kongsberg Orienteringslags nye lagerbygg ved Kongsberg motorsenter ble overlevert fra entreprenøren Cosmic Bygg AS i desember 2025, med en samlet kostnad på om lag 6,3 millioner kroner (Kongsberg Orienteringslag, 2026). Finansieringen er satt sammen av en gave på 3,8 millioner kroner fra Sparebank1-stiftelsen, spillemidler og momskompensasjon; laget ventet at gaver og offentlig støtte samlet dekket over 6 millioner kroner, slik at under 300 000 kroner belastet egenkapitalen. I tillegg la lagets egen komité ned nesten 1 000 dugnadstimer i prosjektet. Anlegget inngår i tiårssnittet i beregningene, med en anslått kostnad som er lavere enn lagets egen sluttkostnad – et eksempel på at investeringsanslaget er forsiktig. Eksempelet viser samtidig et gjennomgående trekk ved klubbeide anlegg: investeringen utløses av at flere finansieringskilder virker sammen, og den frivillige innsatsen kommer i tillegg til byggekostnaden som betales til entreprenøren. Laget har i 2026 vedtatt å utvide prosjektet med garderobe og toalett innenfor en ramme på 1,5 millioner kroner (Kongsberg Orienteringslag, 2026).

3.3.2 Indirekte virkninger

Entreprenørene kjøper blant annet arkitekt- og ingeniørtjenester, byggevarer, sement og arbeid fra elektrikere. Verdiskapingen hos disse leverandørene og deres underleverandører er den indirekte virkningen av anleggsinvesteringene.

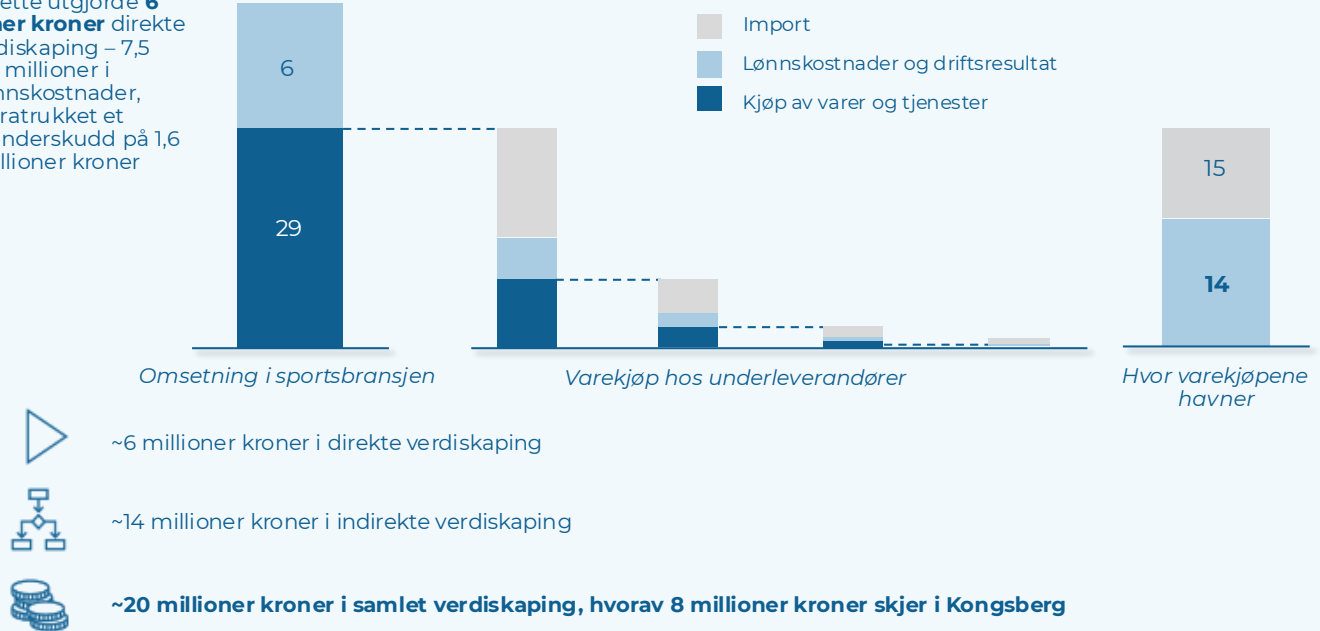
Figur 3-3: Økonomiske virkninger av sportsforretninger i Kongsberg

DIREKTE VIRKNINGER

Omsetningen i sportsbransjen var **35 millioner kroner** i 2025. Av dette utgjorde **6 millioner kroner** direkte verdiskaping – 7,5 millioner i lønnskostnader, fratrasket et driftsunderskudd på 1,6 millioner kroner

INDIREKTE VIRKNINGER

Av omsetningen gikk **29 millioner kroner** til kjøp av varer og tjenester fra underleverandører. Disse gjorde i sin tur kjøp fra nye underleverandører. Summen av verdiskaping til Norge i kjeden summerte seg til **14 millioner kroner i 2025**

Basert på tall fra bygg- og anleggsbransjen¹⁰ antar vi at om lag 30 av totalt 43 millioner går til innkjøp av varer og tjenester i et normalår.

En andel av vare- og tjenestekjøpet er import, da mange byggematerialer produseres helt eller delvis utenfor Norge. Resultater fra handelsstrømsmodellen viser at omtrent 45 prosent er import, slik at kjøp fra norske leverandører utgjør om lag 16 millioner kroner. Disse kjøpene gir en tilsvarende indirekte verdiskaping hos leverandørene og deres underleverandører. Sammen med den direkte verdiskapingen på 13 millioner kroner blir den samlede innenlandske verdiskapingen 29 millioner kroner i et normalår.

Den ovennevnte verdiskapingen er den samlede nasjonale verdiskapingen fra anleggsinvesteringer i Kongsberg kommune – kun deler av den skjer imidlertid i Kongsberg kommune. For anleggsinvesteringer er leverandørkjeden gjerne mindre lokal enn for idrettslagenes drift: mindre anlegg bygges gjerne av lokale entreprenører, men materialene produseres i begrenset grad lokalt, og større prosjekter gjennomføres ofte av nasjonale aktører med tilhørighet utenfor kommunen. På dette grunnlaget legger vi til grunn at om lag 12 prosent av den indirekte verdiskapingen fra

anleggene i Kongsberg blir igjen i kommunen, tilsvarende om lag 2 millioner kroner.

3.3.3 Samlet verdiskaping fra bygging av anlegg

Byggingen og vedlikeholdet av idrettsanlegg i Kongsberg kommune medfører verdiskaping for totalt 29 millioner kroner nasjonalt i et normalår, hvorav om lag halvparten skjer innenfor kommunens grenser. Virkningskjeden er illustrert i Figur 3-2.

3.4 Verdiskaping i sportsbransjen

3.4.1 Direkte virkninger

Sportsbransjen utgjør en betydelig del av handels- og servicenæringen i Norge. Bransjen selger ikke bare til den organiserte idretten – mosjonister og fritidsbrukere står for en stor del av omsetningen. Kanalen måler derfor idrettens betydning i bred forstand, ikke bare idrettslagenes egne innkjøp.

Våre estimater tilsier at sportsbransjen innenfor Kongsberg kommune omsatte for om lag 35 millioner kroner i 2025. Omsetning er ikke det samme som verdiskaping: om lag 7,5 millioner kroner gikk til lønn, mens driftsresultatet samlet var

¹⁰ SSB tabell 12939 (bygg- og anleggsvirksomhet, NACE 41–43), regnskapstall 2024

svakt negativt (-1,6 millioner kroner), og det er disse to postene som utgjør den direkte verdiskapingen. Resten var kjøp fra leverandører, som danner grunnlaget for de indirekte virkningene.

De direkte virkningene av sportsbransjen i Kongsberg utgjør dermed om lag 6 millioner kroner i 2025. Vi legger til grunn at dette i all hovedsak kan knyttes til kommunen. At bransjen samlet gikk med driftsunderskudd, trekker den direkte verdiskapingen ned, men lønnskostnadene gjør at bidraget likevel er positivt. Kanalen er trolig noe undervurdert: Intersport Kongsberg, en av kommunens større sportsbutikker, fikk nytt driftsselskap i 2026, og butikkens 2024-regnskap inngår derfor ikke i datagrunnlaget.

Et eksempel er Sport 1 Kongsberg AS, en sportsforretning i Kongsberg¹¹ som inngår i Sport 1-kjeden. I 2024 hadde butikken 13 ansatte og lønnskostnader på om lag 2,6 millioner kroner, mens driftsresultatet var svakt negativt. Butikkens direkte verdiskaping – lønn pluss driftsresultat – var dermed om lag 2,4 millioner kroner.

3.4.2 Indirekte virkninger

Virksomhetene i sportsbransjen i Kongsberg kjøpte varer og tjenester for om lag 29 millioner kroner i 2025.

En stor andel er sportsutstyr og -varer som kjøpes inn for videresalg til kunder. Lite av dette produseres i Norge, men aktørene i sportsbransjen kjøper ofte utstyret gjennom norske agentur- og grossistselskaper. Disse virksomhetene skaper norske verdier gjennom blant annet salg, lagerhold og logistikk. Importandelen er derfor lavere enn andelen varer som er produsert utenfor Norge.

Handelsstrømsmodellen gir en importandel for bransjen på rett i overkant av 50 prosent. Den innenlandske indirekte verdiskapingen utgjør da om lag 14 millioner kroner. Varekjøpene skjer i stor grad uavhengig av hvor leverandørene ligger, uten overvekt av lokale leverandører. Kjøp av andre tjenester, som renhold, regnskap, lokaler og lignende vil derimot i stor grad gi lokal verdiskaping.

Vi anslår at 12 prosent av dette skjer innenfor Kongsberg kommune, det vil si i underkant av 2 millioner kroner.

Som et eksempel: Sport 1 Kongsberg AS kjøpte varer og tjenester for om lag 11,5 millioner kroner i 2024. Med en importandel på rett over 50 prosent bidrar butikken til indirekte verdiskaping i Norge på

Arrangementer skaper økonomiske virkninger

Arrangementer, som festivaler, konserter og idrettsarrangementer, gir økonomiske bidrag til lokalt næringsliv. De økonomiske bidragene fra et idrettsarrangement kan fordele seg på både idrettslaget som arrangerer det og virksomheter i kommunen som er vert for arrangementet. For idrettslaget gir arrangementet inntekter fra billettsalg, eventuelle sponsoravtaler og deltakeravgifter. For virksomheter i kommunen kan et arrangement skape aktivitet gjennom kjøp av overnatting, samt andre varer og tjenester.

Arrangementenes økonomiske «fotavtrykk» avhenger av arrangementets størrelse, varighet og type. I Norge holdes alt fra lokale konkurranser til store internasjonale arrangementer, og en økt aktivitet i lokalt næringsliv kommer primært når utøvere og eventuelle støttepersoner velger å overnatte.

om lag 5,5 millioner kroner, hvorav om lag 12 prosent – i størrelsesorden 0,7 millioner kroner – hos leverandører i kommunen.

3.4.3 Samlet verdiskaping i sportsbransjen

Samlet sett bidrar sportsbransjen i Kongsberg kommune til en verdiskaping på om lag 20 millioner kroner. Mesteparten er indirekte virkninger. Vi estimerer at om lag 8 millioner kroner av dette skjer i kommunen. Virkningskjeden er illustrert i Figur 3-3.

For Sport 1 Kongsberg, vår eksempelbedrift, estimerer vi den samlede norske verdiskapingen til om lag 8 millioner kroner, hvorav om lag 3 millioner kroner i Kongsberg.

3.5 Økonomisk aktivitet i lokalt næringsliv som følger av idrettsarrangement

Idrettsarrangementer medfører betydelig aktivitet i kommunene, gjennom påmelding, reising, overnatting og salg av varer og mat. For Kongsberg illustrerer vi dette med Landsskytterstevnet 2025 – det klart største idrettsarrangementet i kommunen på mange år. Tre forbehold er viktige: Stevnet ruller mellom vertskapssteder, slik at virkningene hører til stevneåret 2025 og ikke til et normalår, og virkningene må ikke ses som isolerte gevinster som fullt ut kommer i tillegg til verdiskapingen tidligere i rapporten. Skytterlagene er dessuten organisert i Det frivillige Skyttervesen (DFS), som står utenfor

¹¹ Regnskapstall for 2024 fra Oslo Economics' bedriftsdatabase.

Norges idrettsforbund; skytterlagenes egen økonomi inngår derfor ikke i idrettslagskanalen i kapittel 3.2.

Skytebaneanleggene på Heistadmoen er registrert med byggeår på 1970-tallet og uten spillemiddeltilskudd, og inngår derfor heller ikke i investeringstallene i kapittel 3.3. Stevnet er dermed ikke dobbelttallet i rapportens hovedtall.

Landsskytterstevnet 2025 ble arrangert 1.–8. august på Forsvarets oppgraderte skytebaneanlegg på Heistadmoen, av seks lokale skytterlag i samarbeid med DFS og Forsvaret. Over 5 000 skyttere deltok, DFS ventet nesten 15 000 tilreisende, og lokale medier omtalte forberedelser for opptil 20 000 gjester (Det frivillige Skyttervesen, 2025; Laagendalsposten, 2025). Ifølge idrettsrådet overnattet om lag 10 000 tilreisende i gjennomsnitt fire døgn (Kongsberg idrettsråd, 2026). Arrangørens egne innkvarteringstall viser hvordan: seks skyttercamper med om lag 950 utleide enheter huset rundt 3 500 personer, hotellene i hele området var fullbooket det meste av uken, og over 200 private enheter – fra leiligheter til hele gårdsbruk – ble lagt ut for utleie og i hovedsak leid ut (Landsskytterstevnet 2025, 2026). Med i størrelsesorden 40 000 overnatningsdøgn i løpet av én uke er stevnet av en annen størrelsesorden enn de årlige arrangementene i kommunen.

Overnatnings- og besøkstallene gir grunnlag for et forsiktig regneeksempel. For å anslå de tilreisendes forbruk tar vi utgangspunkt i døgnstatsene fra vurderingen av ringvirkninger av alpin-VM i Narvik: 500 kroner for besøkende uten overnatting og 1 100 kroner for tilreisende som overnatter (Menon Economics, 2022). Statsene er hentet fra et arrangement der de overnattende bodde på hotell. For gjestene på hotell og i private utleieenheter – om lag 6 200 personer – bruker vi derfor 1 100 kroner per døgn, mens satsen halveres til 550 kroner for de om lag 3 800 øvrige overnattende – differansen mellom idrettsrådets 10 000 og de 6 200 på hotell og i private enheter – som i hovedsak bodde på campene, der oppholdet er rimeligere. Dagsgjestene – i størrelsesorden 5 000 personer – regnes med ett besøk hver til sats 250 kroner. Med i gjennomsnitt fire døgn per overnattende gir dette et samlet besøksforbruk på i størrelsesorden 37 millioner kroner i løpet av stevneuka, hvorav om lag 36 millioner fra de overnattende. Anslaget er forsiktig: lokale besøkende er holdt utenfor, og dagsgjester som kom flere dager, trekker tallet opp. Tallet er omsetning, ikke verdiskaping, og virkningen hører til stevneåret 2025.

Arrangøren budsjetterte med om lag 22 millioner kroner i egen omsetning og endte på om lag 25 millioner; tallet inkluderer sponsorinntekter og offentlige tilskudd, og er arrangørens inntekter – ikke tilreisendes forbruk (Kongsberg idrettsråd, 2026).

Arrangørnære oppsummeringer anslår at stevnet la igjen i størrelsesorden 80 millioner kroner i regionen, og lokale bedrifter meldte om opptil 50 prosent økt omsetning i stevneuka (Altibox, 2025). Anslaget er arrangørnært og ikke en uavhengig ringvirkningsanalyse. Vårt regneeksempel ovenfor er vesentlig lavere; det dekker kun besøksforbruk i kommunen og bruker bevisst forsiktige satser, mens grunnlaget for det arrangørnære anslaget ikke er kjent. Tallene bør leses som en indikasjon på størrelsesorden. Anslaget gjelder dessuten omsetning og forbruk, ikke verdiskaping, og kan ikke sammenlignes direkte med verdiskapingstallene i kapittel 3.1–3.4.

Også de årlige arrangementene trekker tilreisende, i mindre skala: Pinseløpene samlet i 2025 om lag 900 startende per dag over tre dager, med tilreisende klubber som overnattet i byen (Kongsberg Orienteringslag, 2026).

3.6 Induserte virkninger

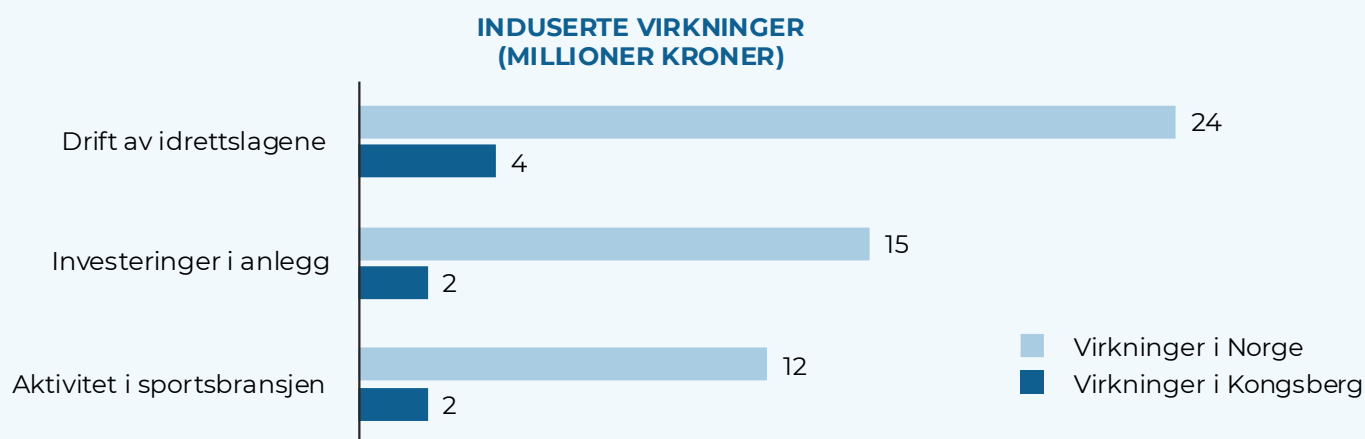
De induserte virkningene rapporteres som en egen størrelse og kan ikke legges til de direkte og indirekte virkningene, jf. kapittel 1.3.2. Tallene under viser hvordan verdiskapingen som skjer gjennom idretten spres til andre deler av økonomien gjennom konsum.

Vi har beregnet induserte virkninger innenfor Norges grenser og finner at disse beløper seg til om lag 52 millioner kroner. Av dette stammer 24 millioner kroner fra driften av idrettslagene, 15 millioner kroner fra byggingen og vedlikeholdet av idrettsanlegg og 12 millioner kroner fra verdiskapingen i sportsbransjen. Fordelingen mellom kanalene er vist i Figur 3-4.

Det er krevende å fordele denne verdiskapingen mellom Kongsberg og andre områder i Norge. Dette ville betinget en oversikt over hvor personene bor, og hva de konsumerer. I fravær av denne informasjonen har vi estimert den lokale andelen ved hjelp av fordelingsnøkkelen beskrevet i kapittel 1.3.3.

Resultatet blir for Kongsberg kommune at 16 prosent av de induserte virkningene – til sammen om lag 8 millioner kroner – skjer hos virksomheter og sysselsatte i Kongsberg kommune. Forskjellen mellom nasjonal og lokal verdiskaping er både en

Figur 3-4: Induserte virkninger av idretten i Kongsberg

De induserte virkningene av idretten i Kongsberg hadde en samlet verdi på om lag 8 millioner kroner i Kongsberg og 52 millioner kroner i Norge i 2025.

Verdiskapingen på 8 millioner kroner tilsvarer om lag 9 årsverk i varehandelen.

illustrasjon på at idrettslagene, entreprenørene og sportsbransjen har underleverandører utenfor Kongsberg, og at ansattes konsum rettes mot varer og tjenester fra leverandører utenfor kommunen. Som en ren størrelsesillustrasjon tilsvarer 8 millioner kroner lønnskostnadene for 9 årsverk i varehandelen.¹² Sammenligningen innebærer ikke at idretten skaper akkurat disse årsverkene.

For eksempelklubben Kongsberg Idrettsforening vil de induserte virkningene først oppstå som følge av konsumet til de ansatte i foreningen.

I tillegg kommer konsumet til ansatte hos foreningens leverandører og deres underleverandører. Størrelsen på disse konsumvirkningene anslås til i størrelsesorden 5 millioner kroner for foreningen.

¹² Gjennomsnittlig arbeidskraftkostnad per næring er hentet fra SSB tabell 07685. Tall for 2024, indeksjustert til 2025-kroner

4. Idrettens øvrige samfunnsvirkninger

Idretten er en kilde til økonomisk aktivitet, men den skaper også verdier som ikke fanges av verdiskapingstallene. I dette kapitlet ser vi nærmere på idrettens bidrag til folkehelse, frivillighet, og inkludering og fellesskap.

4.1 Idretten gir opphav til positive samfunnsvirkninger

Aktiviteten i idretts-Norge leder til en rekke positive samfunnsvirkninger, utover økonomisk aktivitet. I rapporten om idrettens betydning i Innlandet trekkes fysisk og mental helse, sosial inkludering og frivillig arbeid frem som mulige positive virkninger av idretten (Malasevska, 2024).

Idrettens samfunnsrolle er også forankret i idrettspolitikken. I Norges idrettsforbunds langtidsplan Idretten vill 2023–2027 er de overordnede målene «livslang idrettsglede» og «flere store prestasjoner», med fem prioriterte satsingsområder – blant dem like muligheter til deltakelse og idrettsanlegg for fremtiden (Norges idrettsforbund, 2023). Idrettsforbundet anslår verdien av samfunnets samlede investering i idrett, medregnet frivillig innsats, til 46 milliarder kroner i 2024, hvorav frivilligheten utgjør 17,3 milliarder kroner (Norges Idrettsforbund, 2025).

Under beskriver vi konkrete gevinster ved idretten i Kongsberg, samt ytterligere grunnlag for tre hovedkategorier av samfunnsvirkninger fra idretten:

- Folkehelse
- Frivillighet
- Inkludering og fellesskap

4.1.1 Idretten i Kongsberg gir positive virkninger

Kongsberg har flere lokale eksempler på at idretten skaper verdier utover aktiviteten i lagene. Kongsberglekene, som Kongsberg Idrettsforening har arrangert årlig siden 2021, samler utviklingshemmede deltakere fra hele Østlandet til friidrett, fotball- og bocciaturnering og rebusløp – en idrettsarena for en gruppe med få tilsvarende tilbud (Kongsberg Idrettsforening, 2025).

Klubbeide anlegg fungerer samtidig som infrastruktur for egenorganisert aktivitet. IL Skrimskistadion registrerte om lag 30 000 passeringer

bare i første kvartal 2026, og brukes av skoler, barnehager og egenorganiserte hele året (Kongsberg idrettsråd, 2026). Da kampsportsenteret i Kongsberghallen sto ferdig, vokste kampsporttilbudet i IL Skrim raskt og har i dag ventelister – et eksempel på at nye anlegg utløser aktivitet.

Terskelen for egenorganisert aktivitet senkes også av tilbud idretten står bak. Orienteringskartene Kongsberg Orienteringslag har utviklet med spillemidler er infrastruktur for turorientering og stolpejakt: i 2025 hadde Stolpejakten i Kongsberg 6 483 registrerte deltakere og over 230 000 stolpebesøk, og om lag sju av ti registrerte deltakere var hjemmehørende utenfor kommunen (Kongsberg Orienteringslag, 2026).

Kongsberg har i tillegg koblingen mellom toppidrett, utdanning og byens teknologimiljø, omtalt i kapittel 2.

4.2 Bedre folkehelse

Regelmessig fysisk aktivitet har en dokumentert positiv effekt på helserelatert livskvalitet for alle aldersgrupper i befolkningen (Wu, et al., 2017); (2018 Physical Activity Guidelines Advisory Committee, 2018).

Helsedirektoratet har utviklet en kalkulator som kan brukes til å beregne helsegevinstene knyttet til fysisk aktivitet (Helsedirektoratet, 2024). Gevinstene måles i gode leveår. Beregningen bygger på helsetapsjusterte leveår (DALY), et mål som fanger både endringer i forventet levetid og helsetap i de årene man lever; et godt leveår er dermed et ekstra leveår eller et år med bedre helse (Belanders & Sælensminde, 2024). Kalkulatoren viser hvilke helsegevinster (målt som gode leveår) som oppstår når en person øker aktivitetsnivået sitt. I tillegg blir disse leveårene verdsatt i kroner, hvor også økonomiske gevinster gjennom økt produksjon tas med i beregningen, ettersom personer med bedre helse bidrar mer til verdiskapingen i samfunnet.

Et utdrag fra Helsedirektoratets kalkulator er illustrert i Tabell 4-1. Den gir eksempler på helsegevinster for forskjellige aldersgrupper og endringer i aktivitetsnivå. Eksempelene viser gevinster ved å øke aktiviteten, for eksempel fra fysisk inaktiv til delvis aktiv, eller fra inaktiv til fysisk aktiv. Tallene er dermed potensielle gevinster av en aktivitetsendring, ikke målte effekter av idrettstilbudet i kommunen. Å være delvis fysisk aktiv innebærer omtrent 5–20 minutter daglig lett

eller litt anstrengende aktivitet. Å være fysisk aktiv innebærer minst 20–40 minutter med litt anstrengende aktivitet eller minst 10–20 minutter med anstrengende fysisk aktivitet hver dag (Helsedirektoratet, 2024). Tabellen illustrerer at gevinsten er større hvis en person øker sitt aktivitetsnivå i ung alder. Helsedirektoratet verdsetter ett godt leveår til om lag 1,68 millioner 2023-kroner. Kroneverdiene i Tabell 4-1 er noe høyere per leveår fordi kalkulatoren i tillegg regner inn sparte helsetjenestekostnader (Helsedirektoratet, 2024). En inaktiv 20-åring som blir delvis aktiv, kan i et livsløpsperspektiv vinne om lag åtte friske leveår, og opp mot elleve dersom anbefalingen om 150 minutters aktivitet i uken nås – forutsatt at aktivitetsnivået opprettholdes over tid. Helsegevinsten utgjør en selvstendig samfunnsverdi ved siden av den økonomiske verdiskapingen i kapittel 3, og de to skal ikke summeres.

Fysisk aktivitet gir også gevinster ved å redusere behovet for fremtidig helsehjelp. Anslagene under gjelder ulike sykdommer, land og tidsperioder, og skal derfor ikke summeres eller sammenlignes direkte. Fysisk inaktivitet henger sammen med flere av de mest kostnadskrevende sykdommene i Norge: demens er den dyreste enkelttilstanden i helsetjenesten, med om lag 32 milliarder kroner i året (Folkehelseinstituttet, 2023), og en norsk studie anslår at om lag halvparten av demenstilfeller kan knyttes til påvirkbare risikofaktorer, deriblant fysisk inaktivitet (Ellingjord-Dale, et al., 2025). Verdens helseorganisasjon anslår at fysisk inaktivitet vil koste helsevesenet globalt i størrelsesorden 300 milliarder amerikanske dollar i perioden 2020–2030 (Santos, Willumsen, Meheus, Ilbawi, & Bull, 2023). Et eldre norsk anslag finner at en svak økning i andelen fysisk inaktive over ti år vil koste det offentlige om lag 1,7 milliarder kroner (Strøm, Rasmussen, & Furuholmen, 2017).

Organisert idrett er ingen forutsetning for fysisk aktivitet, men forskning har vist at unge som driver med organisert idrett har høyere livskvalitet, og at fysisk aktivitet gir høyere livskvalitet for både barn og voksne (se for eksempel (Haugedal, 2023) og (Fredheim, 2017)). Unge som deltar i organisert idrett, har også større sannsynlighet for å drive fysisk aktivitet som voksen.

Nyere forskning underbygger sammenhengen. En meta-analyse av ungdomsidrett finner små til moderate positive effekter på fysisk aktivitet, helse og psykisk velvære (Bengtsson, et al., 2025), og en norsk longitudinell studie viser at de som opprettholder fysisk aktivitet fra ungdom til ung voksen alder, har gunstigere helse senere (Rangul, Bauman, Holmen, & Midthjell, 2012). Fysisk aktivitet

har dessuten en veldokumentert effekt på psykisk helse: en stor paraplyoversikt finner tydelig reduksjon i symptomer på depresjon og angst (Singh, et al., 2023), og Helsedirektoratet anbefaler fysisk aktivitet som del av behandlingen ved mild til moderat depresjon (Helsedirektoratet, 2026).

Folkehelseundersøkelsen i Buskerud viser at andelen med økonomiske vansker har økt fra om lag 19 til nær 27 prosent siden 2021, og at denne gruppen rapporterer dårligere helse, mer ensomhet og lavere livskvalitet (Folkehelseinstituttet, 2026). Et bredt og tilgjengelig idrettstilbud har dermed et potensial for folkehelsegevinst også i Kongsberg. Flere av de lokale tilbudene omtalt innledningsvis i kapitlet bidrar nettopp til lav terskel for deltakelse.

Idrettsanlegg, bygget i regi av den organiserte idretten, gir også de som ikke selv er medlem av et idrettslag bedre muligheter til å drive fysisk aktivitet enn ellers. Strøm, Skulstad og Godeseth (Strøm, Skulstad, & Godeseth, 2022) undersøkte i 2022 hvilken rolle anlegg (idrettsanlegg og anlegg for egenorganisert trening) har for fysisk aktivitet blant ungdom i alderen 13 til 19 år i anleggenes forventede levetid på 40 år. Forfatterne finner at bedre tilgang til anlegg leder til økt fysisk aktivitet, med store positive virkninger for samfunnet. Funnene illustreres gjennom et regneeksempel med en investering i nye idrettsanlegg på 1 milliard kroner. I rapporten anslås det at en slik investeringsimpuls ville vært klart samfunnsøkonomisk lønnsom, med en netto nytte på 3 milliarder kroner for de overlappende generasjonene som bruker anleggene. Det vil si at hver investerte krone gir en netto gevinst på om lag 3 kroner, ut over selve investeringen (Strøm, Skulstad, & Godeseth, 2022). Anslaget er et nasjonalt regneeksempel og kan ikke summeres med verdiskapingstallene i kapittel 3.

4.3 Frivillighet

Frivilligheten er en forutsetning for aktiviteten i idretts-Norge. Frivillige organiserer aktiviteter, trener barn og unge, arrangerer konkurranser og vedlikeholder anlegg – og bygger dem: i lagerprosjektet til Kongsberg Orienteringslag, omtalt i kapittel 3.3, la medlemmene ned nesten 1 000 dugnadstimer. Omfanget er betydelig: Norges idrettsforbund anslår at det utføres i størrelsesorden 58 millioner dugnadstimer i idretten hvert år, tilsvarende rundt 34 000 årsverk (Norges idrettsforbund, 2018), og verdien av den frivillige innsatsen i idretten er beregnet til 17,3 milliarder kroner i 2024 (Norges Idrettsforbund, 2025). I kapittel 3 er den frivillige innsatsen i idretten i Kongsberg anslått å bidra med om lag 110 millioner kroner – mer enn den registrerte

Tabell 4-1: Illustrasjon av gevinst ved endring i nivå av fysisk aktivitet

Alder	Varig endring i aktivitetsnivå	Helsegevinst målt i helsetapsjusterte leveår (DALY)	Helsegevinst målt i kroner
Fra 10 års alder	Fra fysisk inaktiv til delvis aktiv	7,7	14,5 mill. kroner
Fra 10 års alder	Fra fysisk inaktiv til fysisk aktiv	10,8	20,4 mill. kroner
Fra 20 års alder	Fra fysisk inaktiv til delvis aktiv	7,6	14,4 mill. kroner
Fra 20 års alder	Fra fysisk inaktiv til fysisk aktiv	10,8	20,4 mill. kroner
Fra 40 års alder	Fra fysisk inaktiv til delvis aktiv	7,5	14,1 mill. kroner
Fra 40 års alder	Fra fysisk inaktiv til fysisk aktiv	10,6	20 mill. kroner
Fra 50 års alder	Fra fysisk inaktiv til delvis aktiv	7,3	13,8 mill. kroner
Fra 50 års alder	Fra fysisk inaktiv til fysisk aktiv	10,4	19,7 mill. kroner

Kilde: Helsedirektoratets kalkulator for å beregne helsegevinster av fysisk aktivitet (Helsedirektoratet, 2024). Merk at tallene er i 2023-kroner.

verdiskapingen i de tre kanalene i kommunen til sammen. Idrettsrådet har ikke oversikt over antall dugnadstimer i kommunen, og verdien er derfor beregnet med utgangspunkt i det nasjonale anslaget og kommunens andel av medlemskapene i norsk idrett.

Utover den økonomiske verdien har frivillig innsats flere positive virkninger. Forskning viser en positiv, men svak sammenheng mellom frivillig deltakelse og livskvalitet, og sammenhengen er om lag like sterk blant innvandrere som i befolkningen ellers (Skiple, Eimhjellen, & Christensen, 2024). Frivilligheten fungerer som en lavterskelarena for læring, nettverk og tilhørighet: et stort flertall mener frivillige organisasjoner er en viktig arena for sosialt fellesskap og integrering, og de som deltar ofte, rapporterer mindre ensomhet (Frivillighet Norge, 2024). Dette fellesskapet kan være særlig viktig for grupper med mindre nettverk, og frivillighetens rolle er også løftet fram i regjeringens frivillighetsmelding (Meld. St. 10 (2018–2019). Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig).

4.4 Mer inkludering og fellesskap

Den organiserte idretten er en viktig fellesskapsarena for de som selv driver idrett, de som legger til rette for aktivitet, og for de som følger idrett som supportere. Idrettens betydning for integrering og

inkludering er vektlagt i både Norges idrettsforbunds idrettspolitiske dokumenter og i stortingsmeldinger (Meld. St. 26 (2011–2012)).

Mange unge som driver med idrett, får også mulighet til å ta ekstrajobber som trenere ved siden av skolegangen. Statistikk fra SSB indikerer at det å ha sommerjobb eller deltidsjobb kan være et lønnsomt springbrett videre inn i arbeidslivet. Epland finner at ungdommer som hadde en sommerjobb eller deltidsjobb som 17-åring, tjener nesten 100 000 kroner mer i året som voksne, sammenliknet med jevnaldrende som ikke hadde en slik jobb (Epland, 2023). I tillegg viser dansk forskning at ungdom med deltidsjobb gjør det bedre på skolen, har høyere karakterer ved avgangseksamen og i gjennomsnitt har flere år med skoledeltakelse når de er 20 år (Lesner, Damm, Bertelsen, & Pedersen, 2022). Studiene undersøker ikke deltidsjobber i idretten spesielt og dokumenterer derfor ikke effekten av trenerjobber. De illustrerer likevel at arbeidserfaring i ungdomsårene kan være til nytte senere i livet.

Inkludering oppstår ikke automatisk gjennom idrettsdeltakelse. Nyere norsk forskning peker på at idrettsdeltakelse i stor grad speiler inkludering som allerede finnes – de som deltar, er ofte de som allerede føler seg trygge og har et sosialt nettverk (Persson & Eriksen, 2025). Selv idretter som tradisjonelt har rekruttert bredt, kan oppleve en uformell sosial lukking ved at ressurssterke foreldre

løfter kostnads- og ambisjonsnivået (Stefansen & Strandbu, 2026), og følgeforskning av en konkret inkluderingssatsing viser at inkludering ikke skjer av seg selv, selv med dedikerte tiltak (Solstad, Skilbred, & Enstad, 2025). For idrettsrådene understreker dette at brede lavterskeltilbud og bevisst arbeid mot barrierer er avgjørende dersom idretten skal virke inkluderende.

Økonomi er en av de viktigste barrierene for deltakelse: når prisene øker, faller deltakelsen først blant barn fra familier med dårlig råd (Kultur- og likestillingsdepartementet, 2024). Både statlige og idrettens egne tiltak retter seg mot dette, blant annet regjeringens handlingsplan Alle inkludert! (2024–2026), stortingsmeldingen Tro på framtida – uansett bakgrunn (Meld. St. 28 (2024–2025)) og Idrettens nasjonale tiltaksplan mot økonomiske barrierer, vedtatt av Idrettstinget i 2025.

5. Referanser

- 2018 Physical Activity Guidelines Advisory Committee. (2018). *2018 Physical Activity Guidelines Advisory Committee Scientific Report*. Washington: U.S Department of Health and Human Services. Hentet fra https://odphp.health.gov/sites/default/files/2019-09/PAG_Advisory_Committee_Report.pdf
- Altibox. (2025). *Landsskytterstevnet 2025 – oppsummering*. Hentet august 2026 fra Altibox: <https://www.altibox.no/2025/09/30/landsskytterstevnet-2025/>
- Barne- og familiedepartementet. (2024). *Meld. St. 28 (2024–2025). Tro på framtida – uansett bakgrunn*. Regjeringen. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/9586a180c27d41ddb85836f38900b772/no/pdfs/stm202420250028000dddpdfs.pdf>
- Belander, O., & Sælensminde, K. (2024). *Vunne leveår og helsetapsjusterte leveår (DALYs) ved fysisk aktivitet*. Oslo: Helsedirektoratet. Hentet fra <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/vunne-levear-og-helsetapsjusterte-levear-dalys-ved-fysisk-aktivitet>
- Bengtsson, D., Svensson, J., Wiman, V., Stenling, A., Lundkvist, E., & Ivarsson, A. (2025). *Health-related outcomes of youth sport participation: a systematic review and meta-analysis*. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 22(1), art. 89. Hentet fra <https://doi.org/10.1186/s12966-025-01792-x>
- Det frivillige Skyttervesen. (2025). *5000 skyttere til Kongsberg (pressemelding, NTB Kommunikasjon, 31. juli 2025)*. Hentet august 2026 fra Det frivillige Skyttervesen: <https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/18605523/5000-skyttere-til-kongsberg>
- Ellingjord-Dale, M., Strand, B., Skirbekk, V., Bratsberg, B., Mekonnen, T., Zotcheva, E., . . . Engdahl, B. (2025). *Potentially modifiable risk factors for dementia in Norway (HUNT4 70+): a retrospective cohort study*. The Lancet Healthy Longevity, 6(12), 100802. Hentet fra <https://doi.org/10.1016/j.lanhl.2025.100802>
- Enhetsregisteret. (2026). *Nøkkelopplysninger fra Enhetsregisteret: Kongsberg idrettsråd*. Hentet august 2026 fra <https://virkksomhet.brreg.no/nb/oppslag/enheter/911913690>
- Epland, J. (2023, Mai 24). *17-åringer med sommerjobb fikk betydelig høyere inntekt som voksne*. Hentet fra <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger/artikler/17-aringer-med-sommerjobb-fikk-betydelig-hoyere-inntekt-som-voksne>
- Folkehelseinstituttet. (2023, Juni 6). *Hva koster ulike sykdommer i helsevesenet?* Hentet fra <https://www.fhi.no/nyheter/2023/hva-koster-ulike-sykdommer-i-helsevesenet/>
- Folkehelseinstituttet. (2026). *Folkehelseundersøkelsen i Buskerud*. Folkehelseinstituttet. Hentet fra <https://www.fhi.no/publ/2026/folkehelseundersokelsen-i-buskerud-2025-fremgangsmate-og-utvalgte-resultater/>
- Fredheim, G. O. (2017). *Ny undersøkelse: Ungdom får bedre livskvalitet med organisert idrett*. Hentet fra <https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/arxiv/ny-undersokelse-ungdom-far-bedre-livskvalitet-med-organisert-idrett/>
- Frivillighet Norge. (2024). *Årsrapport for Frivillighet Norge 2024*. Frivillighet Norge. Hentet fra <https://www.frivillighetnorge.no/rapport/ar-srapporter-og-armeldinger/frivillighet-norges-armelding-2024>
- Haugedal, S. (2023). *Klar sammenheng mellom fysisk aktivitet og livskvalitet*. Hentet fra <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/artikler/klar-sammenheng-mellom-fysisk-aktivitet-og-livskvalitet>
- Helsedirektoratet. (2024). *Kalkulator for å beregne helseeffekter av fysisk aktivitet*. Hentet fra <https://www.helsedirektoratet.no/tema/fysisk-aktivitet/kalkulator-helseeffekter-av-fysisk-aktivitet>
- Helsedirektoratet. (2026). *Fysisk aktivitet i forebygging og behandling. Nasjonale faglige råd – psykisk helse og rus*. Hentet fra <https://www.helsedirektoratet.no/faglige->

- rad/fysisk-aktivitet-i-forebygging-og-behandling/sykdommer-og-tilstander/psykisk-helse-og-rus
- Idsø, J. (2024, november 26). *verdiskaping*. Hentet august 11, 2026 fra Store norske leksikon: <https://snl.no/verdiskaping>
- IL Skrim. (2026). *Årsregnskap 2025*. Kongsberg: IL Skrim.
- IL Skrim. (2026). *Årsregnskap 2025*. Kongsberg.
- Kongsberg Golfklubb. (2026). *Årsregnskap 2025*. Kongsberg: Kongsberg Golfklubb.
- Kongsberg Idrettsforening. (2025). *Årsberetning for Kongsberg idrettsforening 2024*. Hentet august 2026 fra Kongsberg Idrettsforening: <https://kongsbergidrettsforening.no/wp-content/uploads/2025/03/Arsberetning-for-Kongsberg-idrettsforening-2024.pdf>
- Kongsberg Idrettsforening. (2026). *Årsregnskap 2025*. Kongsberg: Kongsberg Idrettsforening.
- Kongsberg idrettsråd. (2026). *Opplysninger om Landsskytterstevnet 2025 og anlegg i Kongsberg (e-post til Oslo Economics, august 2026)*. Kongsberg: Kongsberg idrettsråd.
- Kongsberg Orienteringslag. (2026). *Protokoll fra årsmøtet 17. februar 2026*. Kongsberg.
- Kongsberg Orienteringslag. (2026). *Årsmelding 2025*. Hentet august 2026 fra Kongsberg Orienteringslag: https://kolweb.no/wp-content/uploads/2026/02/Arsmelding_2025.pdf
- Kultur- og likestillingsdepartementet. (2018). *Meld. St. 10 (2018–2019). Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig*. Oslo: Regjeringen. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/82a9eff104b3441d92c04198370a0724/nn-no/pdfs/stm201820190010000dddpdfs.pdf>
- Kultur- og likestillingsdepartementet. (2024). *Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter (2024–2026)*. Regjeringen. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/8f16bda53f3844d09c5df254e3a9add8/no/pdfs/alle-inkludert.pdf>
- Landsskytterstevnet 2025. (2026). *Opplysninger om innkvartering under Landsskytterstevnet 2025 (e-post fra Magne Roland, innkvarteringssjef, til Oslo Economics, august 2026)*. Kongsberg: Landsskytterstevnet 2025.
- Lesner, R. V., Damm, A. P., Bertelsen, P., & Pedersen, M. U. (2022, Juni). The Effect of School-Year Employment on Cognitive Skills, Risky Behavior, and Educational Achievement. *Economics of Education Review*. doi:<https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2022.102241>
- Laagendalsposten. (2025). *Slik har de rigget seg for opptil 20 000 gjester*. Hentet august 2026 fra Laagendalsposten: <https://www.laagendalsposten.no/slik-har-de-rigget-seg-for-opptil-20-000-gjester/s/5-64-1566222>
- Malasevska, I. (2024). *Kartlegging av idrettens betydning i Innlandet*.
- Meld. St. 26 (2011–2012). (2011–2012). *Meld. St. 26: Den norske idrettsmodellen*. Det kongelige kulturdepartement. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/aaf9142d54e344608cc20d4e5fa752e0/no/pdfs/stm201120120026000dddpdfs.pdf>
- Meld. St. 31 (2023–2024). (2024). *Perspektivmeldingen 2024*. Finansdepartementet.
- Menon Economics. (2022). *Ringvirkninger av et alpin-VM 2027 i Narvik*.
- Norges idrettsforbund. (2018, November 27). *Det utføres 58 millioner dugnadstimer i norsk idrett hvert år*. Hentet fra <https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/arkiv/det-utføres-58-millioner-dugnadstimer-i-norsk-idrett-hvert-ar/>
- Norges Idrettsforbund. (2020). *Økonomihåndbok for idrettslag*. Hentet fra Norges Idrettsforbund: <https://www.idrettsforbundet.no/klubbguiden/drifte-et-idrettslag/okonomi/klubbokonomi/okonomihandbok/>
- Norges idrettsforbund. (2023). *Idretten vil! Langtidsplan for norsk idrett 2023–2027*. Norges Idrettsforbund. Hentet fra <https://www.idrettsforbundet.no/siteassets/idrettsforbundet/idrettenvil2023->

- 2027/pdf/idretten-vil_langtidsplan-for-norsk-idrett-20232027.pdf
- Hentet fra [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(22\)00464-8](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(22)00464-8)
- Norges idrettsforbund. (2025). *Idrettens nasjonale tiltaksplan mot økonomiske barrierer. Sak 18.25, Idrettstinget 2025*. Norges idrettsforbund. Hentet fra https://www.idrettsforbundet.no/contentasets/394a37d4b5f141b0aee97fe00e3ac579/18_25_nif_idrettens-nasjonale-tiltaksplan-mot-okonomiske-barrierer-4.pdf
- Norges Idrettsforbund. (2025). *Nøkkeltallsrapport 2024*. Norges idrettsforbund. Hentet fra <https://www.idrettsforbundet.no/contentasets/9f94ba79767846d9a67d1a56f4054dc2/nokkeltallsrapport-2024---norges-idrettsforbund.pdf>
- Norges Idrettsforbund. (2026). *Kapittel 8: Idrettsråd*. Hentet fra Norges Idrettsforbund: <https://www.idrettsforbundet.no/tema/juss/nifs-lov/kapittel-8-idrettsrad/>
- Olympiatoppen. (2023). *SUMMIT 2024 og Kongsberg Gruppen*. Hentet august 2026 fra Olympiatoppen: <https://olympiatoppen.no/nyheter/2023/su-mmit-2024-kongsberg/>
- Oslo Economics. (2025). *Idrettens verdiskaping og betydning i Viken-fylkene*. Hentet fra <https://www.idrettsforbundet.no/contentasets/7230ebf63e96400b892d6e4dad522e6/oslo-economics-rapport-2025-3-idrettens-verdiskaping-i-viken-fylkene.pdf>
- Persson, M., & Eriksen, I. (2025). Sports participation as a reflection of social inclusion in youth. *Sport, Education and Society*, 30(7). doi:<https://doi.org/10.1080/13573322.2025.2451354>
- Rangul, V., Bauman, A., Holmen, T., & Midthjell, K. (2012). *Is physical activity maintenance from adolescence to young adulthood associated with reduced CVD risk factors, improved mental health and satisfaction with life: the HUNT Study, Norway*. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 9:144. Hentet fra <https://doi.org/10.1186/1479-5868-9-144>
- Santos, A., Willumsen, J., Meheus, F., Ilbawi, A., & Bull, F. (2023). *The cost of inaction on physical inactivity to public health-care systems: a population-attributable fraction analysis*. *The Lancet Global Health*, 11(1), e32–e39.
- Singh, B., Olds, T., Curtis, R., Dumuid, D., Virgara, R., Watson, A., . . . Maher, C. (2023). *Effectiveness of physical activity interventions for improving depression, anxiety and distress: an overview of systematic reviews*. *British Journal of Sports Medicine*, 57, 1203–1209. Hentet fra <https://doi.org/10.1136/bjsports-2022-106195>
- Skiple, J., Eimhjellen, I., & Christensen, D.-A. (2024). *Frivillig innsats og livskvalitet blant innvandrere i Norge. Rapport 2024:3*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Hentet fra <https://hdl.handle.net/11250/3114949>
- Solstad, G., Skilbred, A., & Enstad, F. (2025). *Idrett for alle i Oslo? Sluttrapport fra et følgeforskningsprosjekt 2019–2024*. NOVA Rapport 1/25. NOVA, OsloMet. Hentet fra <https://www.idrettsforbundet.no/contentasets/a4744409156046f9bd0ee569a7f8965a/nova-rapport-1-2025.pdf>
- Stefansen, K., & Strandbu, Å. (2026). Social Closure in the Youth Sport Field: The Pull of the Game on Class-Privileged Parents. *Sociology*, 60(1), ss. 156–172. Hentet fra <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/00380385251344488>
- Strøm, S., Rasmussen, I., & Furuholmen, J. (2017). *Fysisk inaktivitet: Hva koster det samfunnet?* Hentet fra https://www.vista-analyse.no/site/assets/files/6402/va-rapport_2017-14_fysisk_inaktivitet-_hva_koster_det_samfunnet_2.pdf
- Strøm, S., Skulstad, A., & Godeseth, S. M. (2022). *Nytten av idrettsanlegg og betydning for fysisk aktivitet*. Oslo: Vista analyse. Hentet fra <https://www.idrettsforbundet.no/contentasets/1b115ea54b464213ab98f060cf644205/sammendrag-va-rapport-2022-20-nyttens-av-idrettsanlegg.pdf>
- Universitetet i Sørøst-Norge. (2023). *Avtale med Kongsberg Miners*. Hentet august 2026 fra Universitetet i Sørøst-Norge: <https://www.usn.no/nyhetsarkiv/avtale-med-kongsberg-miners>
- Wu, X. Y., Han, L. H., Zhang, H. J., Luo, S., Hu, J. W., & Sun, K. (2017). The influence of physical activity, sedentary behavior on health-related quality of life among the general

population of children and adolescents: A
systematic review. *PLOS ONE*, 12(11).
doi:[https://doi.org/10.1371/journal.pone.0187](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0187668)
668

A decorative diagonal line runs from the top-left corner towards the bottom-right corner, separating a light blue upper section from a white lower section.

oslo**economics**

www.osloeconomics.no

E-post og telefon:
post@osloeconomics.no
+47 21 99 28 00

Besøksadresse:
Klingenberggata 7A
0161 Oslo

Postadresse:
Postboks 1562 Vika
0118 Oslo